

**UCHWAŁA NR XCVI/501/2023
RADY GMINY JELEŚNIA**

z dnia 17 marca 2023 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Jeleśnia do 2030 roku

Na podstawie art. 18, ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) oraz w związku z art. 3 pkt. 3 i art. 9 pkt. 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity Dz.U.2023 poz. 225), Rada Gminy Jeleśnia uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Jeleśnia do 2030 roku w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jeleśnia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy Jeleśnia

Wiesław Gluchaczka

Załącznik do uchwały Nr XCVI/501/2023

Rady Gminy Jeleśnia

z dnia 17 marca 2023 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY JELEŚNIA DO 2030 ROKU

Jeleśnia, 2022

Słowem wstępu

Niniejszym chciałabym przekazać w Państwa ręce Strategię Rozwoju Naszej Gminy do roku 2030-go.

Jest to dokument szczególny. Z jednej strony wraz z opracowującym go zespołem dołożyliśmy starań, by stanowił on syntetyczne, możliwie najbardziej aktualne kompendium podstawowych informacji o Jeleśni – jej aktualnej sytuacji demograficznej, społecznej, gospodarczej, czy finansowej. Wnioski jakie płyną z tej części dokumentu posłużyły do opracowania analizy silnych i słabych stron Naszej Gminy oraz stojących przed nią szans i zagrożeń – analiza ta stanowi podsumowanie części diagnostycznej Strategii. Z drugiej natomiast strony prezentowana Państwu Strategia Rozwoju Gminy Jeleśnia do roku 2030-go wytycza najistotniejsze kierunki działań w najbliższej przyszłości – mam na myśli przede wszystkim działania inwestycyjne, po których wszyscy spodziewamy się pozytywnych efektów, przekładających się na szeroko rozumiany, zrównoważony rozwój.

Osobiście od szeregu lat związana jestem z Naszą Gminą. Dostrzegam w niej ogromny potencjał i szereg stojących przed nią szans rozwojowych. Mało tego, pamiętam okres,

w którym była ona popularny, doskonale znanym w całym regionie i poza jego granicami, prężnie rozwijającym się ośrodkiem turystycznym. Jestem przekonana, że razem, wspólnymi siłami jesteśmy w stanie kształtować otaczającą nas rzeczywistość tak, by zmieniać realia na lepsze. Temu właśnie służy opracowany dokument – Strategia Rozwoju Gminy Jeleśnia do roku 2030-go. Jestem przekonana, że prawidłowa i efektywna realizacja zadań, uwzględnionych w ramach prezentowanej Państwu Strategii zapewni nam wszystkim lepsze jutro, rozumiane jako korzystne warunki do mieszkania, prowadzenia gospodarstwa domowego, osiedlania się, prowadzenia firmy, czy rekreacji i wypoczynku na naszym terenie.

Zachęcam Państwa do zapoznania się z treścią niniejszej Strategii oraz co istotne do aktywnego udziału we wdrożeniu jej założeń. To niezwykle istotne, aby zaplanowanie w niej działania zintegrowały nas wszystkich we wspólnym działaniu, które niewątpliwie przełoży się na sukces.

*Wójt gminy Jeleśnia,
mgr Anna Wasilewska*

Spis treści

DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA.....	4
<i>Położenie, powierzchnia, walory środowiskowe.....</i>	4
<i>Sfera społeczna – sytuacja demograficzna.....</i>	6
<i>Rynek pracy</i>	10
<i>Infrastruktura edukacyjna</i>	11
<i>Infrastruktura ochrony zdrowia</i>	15
<i>Opieka społeczna.....</i>	15
<i>Bezpieczeństwo publiczne.....</i>	18
<i>Podmioty gospodarcze, przedsiębiorczość.....</i>	21
<i>Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura</i>	26
<i>Finanse Gminy.....</i>	31
<i>Turystyka</i>	36
<i>Gospodarka odpadami</i>	38
<i>Zasoby kulturowe, infrastruktura kultury.....</i>	39
ANALIZA SWOT	43
<i>Czynniki wewnętrzne – mocne strony.....</i>	43
<i>Czynniki wewnętrzne – słabe strony.....</i>	45
<i>Czynniki zewnętrzne – szanse.....</i>	46
<i>Czynniki zewnętrzne – zagrożenia.....</i>	48
MISJA I WIZJA	50
CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	53
<i>Cele strategiczne</i>	53
<i>Cele operacyjne</i>	53
ZADANIA.....	59
<i>Wykaz zadań inwestycyjnych.....</i>	60

<i>Wykaz zadań „miękkich”</i>	68
EFEKTY REALIZACJI STRATEGII	70
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	72
PROCEDURY UAKTUALNIANIA STRATEGII	79
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	80
HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII.....	81

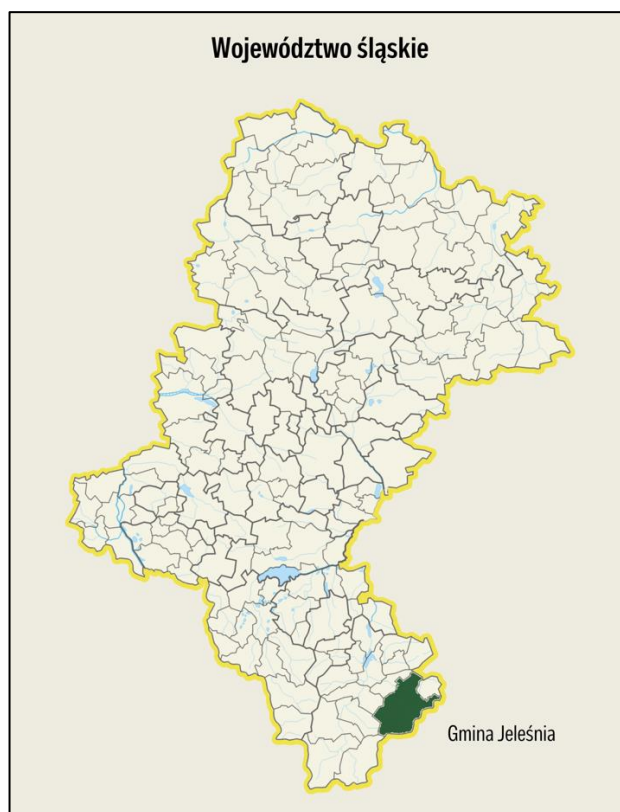
Diagnoza społeczno-gospodarcza

Położenie, powierzchnia, walory środowiskowe

Gmina Jeleśnia położona jest w północnej części Beskidu Żywieckiego, w Powiecie Żywieckim, w Województwie Śląskim. W skład Gminy wchodzi dziewięć sołectw: **Jeleśnia, Korbielów, Krzyżowa, Krzyżówki, Mutne, Pewel Wielka, Przyborów, Sopotnia Mała i Sopotnia Wielka.**

Gmina Jeleśnia od wschodu graniczy z gminą Koszarawa, od zachodu z gminami Świnna, Radziechowy Wieprz i Węgierska Górka. Od południa z gminą Ujszoły, a od północy z gminami należącymi do województwa małopolskiego Lachowice i Zawoja. Południową granicę Gminy stanowi granica z Republiką Słowacką.

Mapa 1: Lokalizacja Gminy Jeleśnia na tle Województwa śląskiego

Źródło: opracowanie własne

Gmina Jeleśnia rozciąga się na 170 km², co stanowi ok. 16% powierzchni powiatu żywieckiego.

Mapa 2: Lokalizacja Gminy Jeleśnia na tle powiatu żywieckiego

Źródło: opracowanie własne

Teren gminy znajduje się w granicach 4 pasm górskich. Centralną, południową i południowo-zachodnią część terenu zajmuje grupa Pilska (1557 m n.p.m.), Lipowskiej Góry (1324 m n.p.m.) i Romanki (1366 m n.p.m.). Od południowego -wschodu rozpościera się Pasma Babiej Góry biorące swój początek od Przełęczy Glinne (809 m n.p.m.). Nieco dalej na północny-wschód przebiega pasmo Przedbabiegórskie nazywane Pasmem Jałowieckim. Najmniejsze z występujących kulminacji obejmuje Pasma Pewelskie zaczynające się w najniższej części doliny rzeki Koszarawy i ciągnące się w kierunku północno-wschodnim.

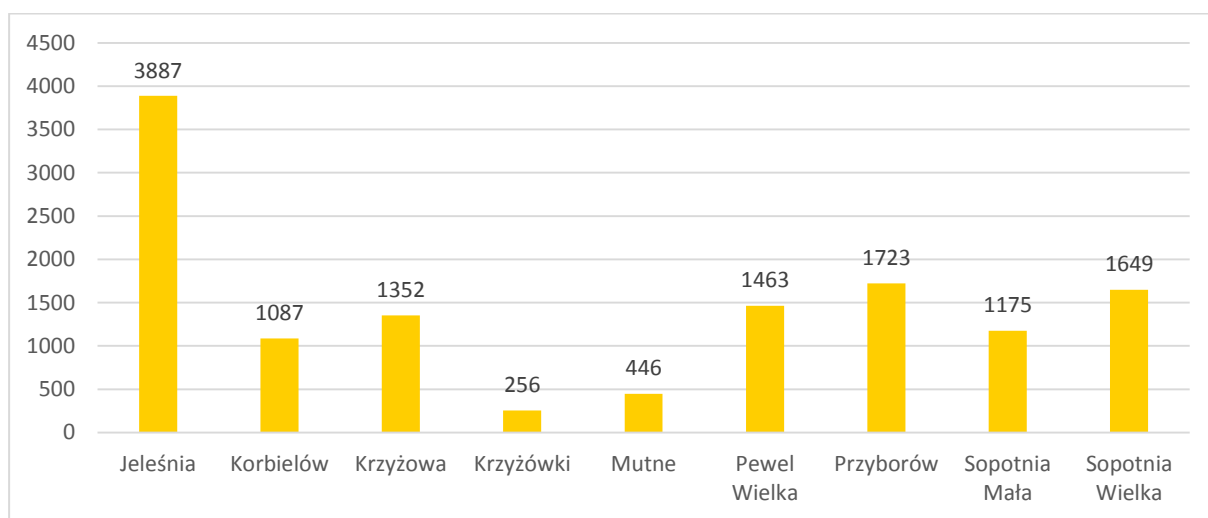
Gmina posiada zasoby przyrodnicze o znaczeniu ponadregionalnym. Obszar gminy odgrywa szczególnie ważną rolę w projektowanym „krajowym systemie obszarów chronionych”. Około 65% powierzchni gminy leży w obszarze Żywieckiego parku Krajobrazowego, natomiast pozostały teren jest strefą ochronną ŻPK lub stanowić ma „Obszar chronionego krajobrazu”.

Obszar gminy stanowi teren źródłiskowy, stąd pochodzi znaczna część wody pitnej dla Bielska-Białej i aglomeracji katowickiej. Ponadto gmina (z wyjątkiem Pewli Wielkiej) leży w udokumentowanym obszarze wód podziemnych.

Sfera społeczna – sytuacja demograficzna

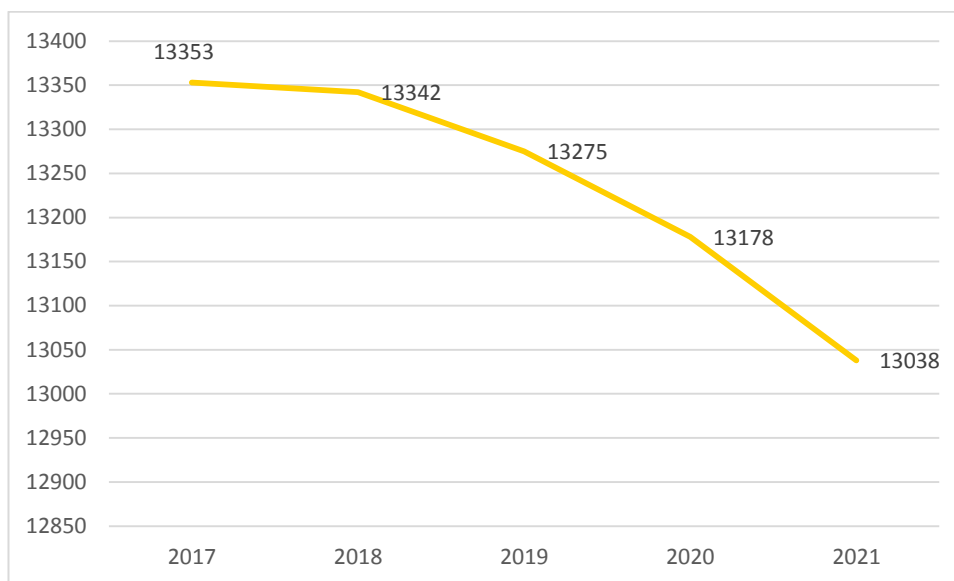
W 2021 r. liczba mieszkańców Gminy Jeleśnia wyniosła łącznie 13 038 osób, z tego najwięcej mieszkańców przypadło na miejscowość Jeleśnia – blisko 30%, a najmniej było w sołectwie Krzyżówki – niespełna 2% (wykres 1).

Wykres 1: Ludność ogółem w miejscowościach Gminy Jeleśnia na koniec 2021 r.

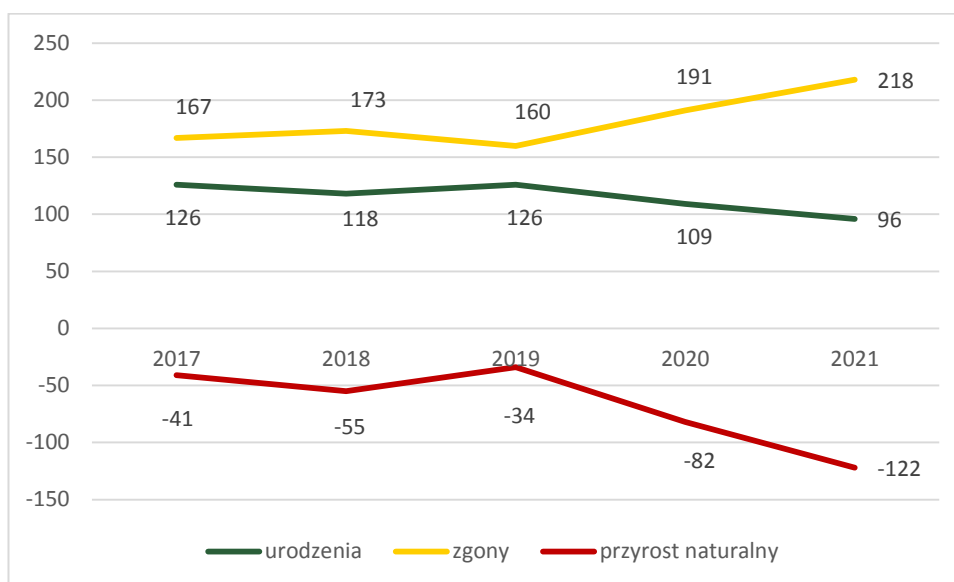
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Jeleśni

Niestety od wielu lat, nieprzerwanie trwa trend spadku liczby mieszkańców Gminy. Sytuację tą doskonale obrazuje wykres nr 2.

Wykres 2: Ludność ogółem w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Jeleśni oraz GUS

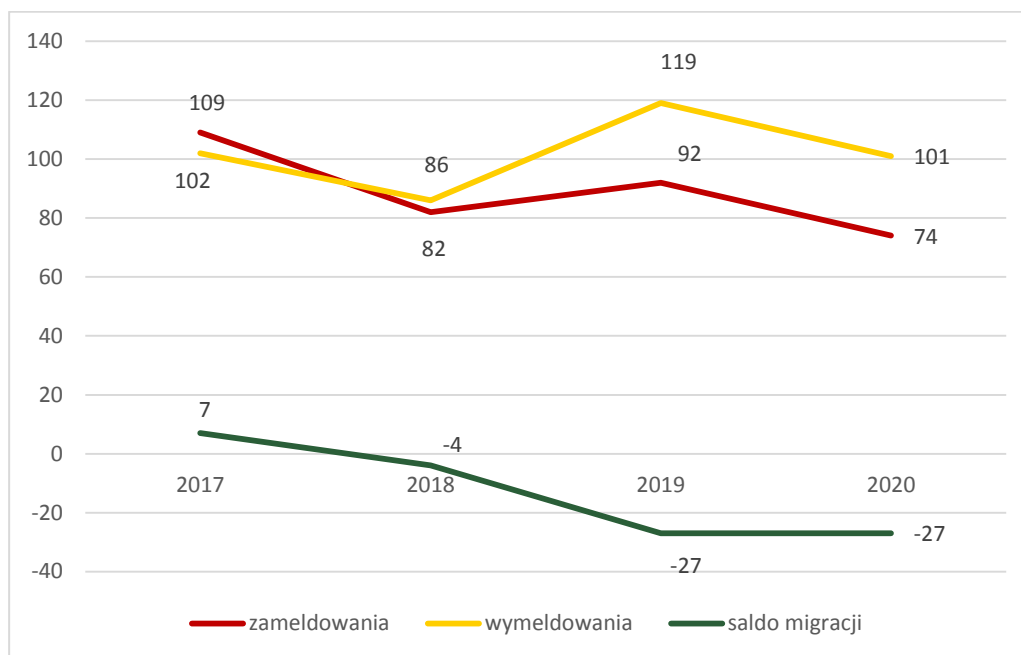
O malejącej liczbie mieszkańców Gminy Jeleśnia decyduje zarówno ujemny przyrost naturalny, jak i ujemne saldo migracji mieszkańców (wykres 3 i 4).

Wykres 3: Ruch naturalny w Gminie Jeleśnia w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Jeleśni oraz GUS

Większość migracji na terenie Gminy to migracje ekonomiczne, związane z chęcią poprawienia własnego bytu materialnego (wyjazdy za pracę).

Wykres 4: Migracje w Gminie Jeleśnia w latach 2017-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę wiek mieszkańców Gminy, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, dominują osoby w wieku 25-29 i 30-34 lat, jest ich łącznie 2031. Blisko 12% mieszkańców Gminy to osoby po 70 roku życia. Niepokojący jest fakt spadku liczby mieszkańców w wieku do 4 lat. Dane te przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1: Ludność według wieku w Gminie Jeleśnia w latach 2017-2020

Grupy wiekowe	2017	2018	2019	2020	% w ogólnej liczbie mieszkańców w 2020
0-4	637	625	614	607	4,6
5-9	691	671	637	622	4,7
10-14	671	689	720	731	5,5
15-19	730	705	665	665	5,0
20-24	899	880	851	789	6,0
25-29	1 079	1 080	1 037	1 015	7,7
30-34	985	992	984	1 016	7,7
35-39	919	916	918	919	7,0
40-44	995	971	979	955	7,2
45-49	930	959	971	986	7,5

50-54	901	908	895	899	6,8
55-59	897	879	843	846	6,4
60-64	830	841	886	878	6,6
65-69	733	747	728	737	5,6
70 i więcej	1 456	1 479	1 547	1 545	11,7
RAZEM	13353	13342	13275	13210	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2020 r. w strukturze ludności zamieszkującej Gminę Jeleśnia dominowały osoby w wieku produkcyjnym – 61,6% ogółu ludności (8201 osób). Ludność w wieku przedprodukcyjnym to 17,7% ogółu ludności (2368 osób), zaś w wieku poprodukcyjnym 20,6% (2706 osób). Niekorzystnym zjawiskiem jest rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym, a malejący udział osób w wieku przedprodukcyjnym. Świadczy to o starzejącym się społeczeństwie oraz o fakcie ujemnego przyrostu naturalnego.

Tabela 2: Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % w latach 2014-2020

Lata	2014	2017	2018	2019	2020
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	20,7	18,1	18,0	17,8	17,7
Ludność w wieku produkcyjnym	62,6	62,4	62,1	61,8	61,6
Ludność w wieku poprodukcyjnym	16,6	19,5	19,9	20,4	20,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik dla ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 62,1% i jest to wielkość, która stale wzrasta na przestrzeni ubiegłych lat. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym wynosi aż 116,4%, natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniosła w 2020 r. 33,4%.

Taka sytuacja prowadzi do sformułowania następujących wniosków:

- W Gminie, proporcjonalnie mała grupa osób w wieku produkcyjnym (61,6%) utrzymuje stosunkowo znaczną grupę osób nieprodukcyjnych (38,3%). Jest to sytuacja niekorzystna.
- Niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym (17,7%) rodzi obawę niskiego dopływu liczby osób na rynek pracy.

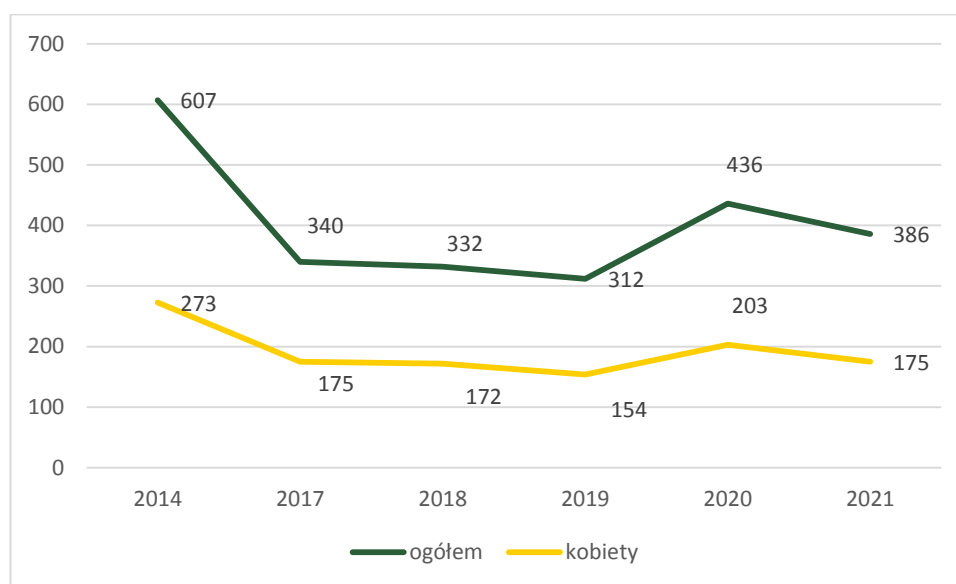
Rynek pracy

Z perspektywy ostatnich lat, można zaobserwować, iż do 2020 r. sytuacja na rynku pracy poprawiała się. Jeszcze w 2014 r., według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu, zarejestrowanych było łącznie z całej Gminy 607 osób, a już w 2019 r. jedynie 312.

Wybuch pandemii koronawirusa w 2020 r., a co się z tym wiąże ogólny kryzys gospodarczy, który wyniknął w długotrwałego lockdownu, mocno zachwiał trend spadku bezrobocia. W tym samym roku, w urzędzie pracy zarejestrowano 436 osób, a w 2021 – 386 osób.

Pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszający się udział kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w Gminie, obecnie stanowią 45,3% wszystkich bezrobotnych. Dane te obrazuje poniższy wykres.

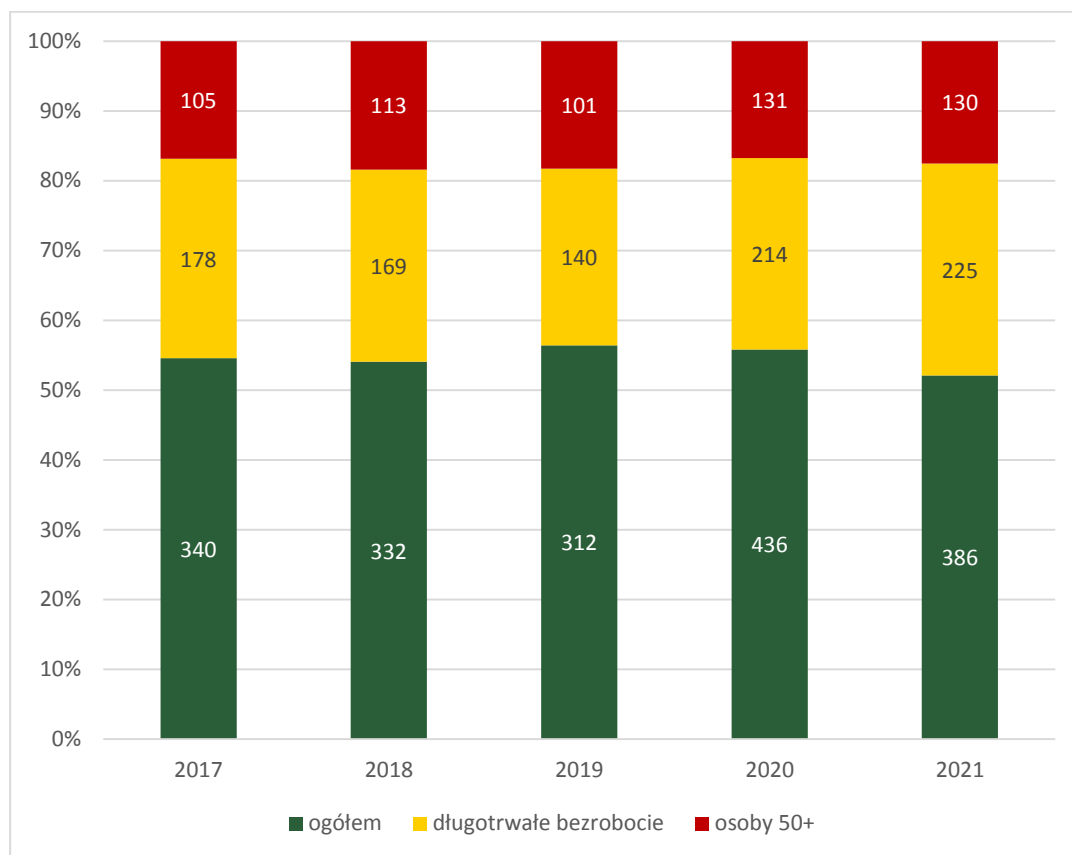
Wykres 5: Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Jeleśnia w latach 2014-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niestety nadal utrzymuje się zjawisko, iż w grupie osób bezrobotnych dominują osoby długotrwale bezrobotne, w 2021 r. ich udział wyniósł aż 58,3%. Średnio co trzecia zarejestrowana osoba, to bezrobotny w wieku 50+. Dane te obrazuje poniższy wykres.

Wykres 6: Liczba osób długotrwale bezrobotnych oraz osób w wieku 50+

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Infrastruktura edukacyjna

W gminie Jeleśnia funkcjonuje obecnie 9 placówek w formie zespołów szkolno-przedszkolnych czy samodzielnych szkół podstawowych, do których uczęszczają dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, tj.:

- Zespół Szkół nr 1 w Jeleśni,
- Zespół Szkół nr 2 w Jeleśni,
- Zespół Szkół nr 3 w Krzyżowej,
- Zespół Szkół nr 4 w Sopotni Wielkiej,
- Zespół Szkół nr 5 w Korbielowie,
- Zespół Szkół nr 6 w Sopotni Małej,
- Zespół Szkół nr 7 w Przyborowie,
- Zespół Szkolno- Przedszkolny w Pewli Wielkiej,

- SP nr 1 w Pewli Wielkiej.

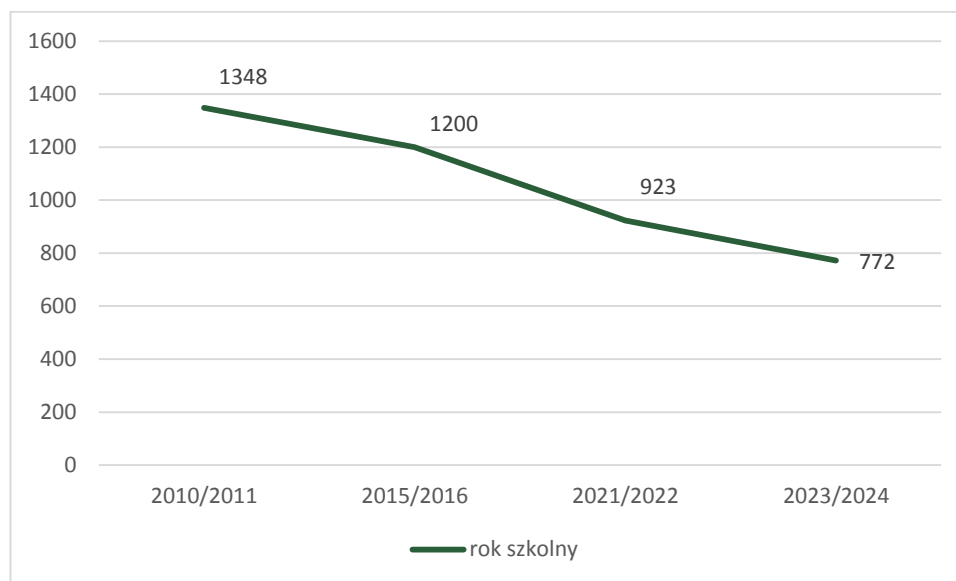
Powyższe dane potwierdzają fakt, iż na terenie każdego sołectwa zlokalizowana jest placówka szkolna i przedszkolna. Konsekwencją tego są znaczne koszty utrzymania, które w blisko 50% pokrywane są z budżetu Gminy. Taki stan rzeczy powoduje także sytuację, w której uczniowie uczą się w mało licznych klasach oraz w klasach łączonych, co negatywnie wpływa na uczniów poprzez ograniczony kontakt z rówieśnikami oraz na jakość edukacji w klasach łączonych.

Zła sytuacja demograficzna, związana z niżem demograficznym i migracją zarobkową, spowodowała, iż z roku na rok liczba uczniów w przedszkolach i szkołach maleje. Na podstawie poniższej tabeli i wykresu widać, iż w porównaniu do roku szkolnego 2010/2011 liczba uczniów spadła aż o 425 osób. W prognozie na rok szkolny 2023/2024 widać dalszy spadek.

Tabela 3: Liczba dzieci w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2021/2022

Klasa	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Razem SP
ZS Nr 1 Jeleśnia	20	20	24	19	23	0	34	39	179
ZS Nr 2 Jeleśnia	23	21	14	14	28	0	27	30	157
ZS Nr 3 w Krzyżowej	16	9	8	0	13	10	18	12	86
ZS Nr 4 w Sopotni Wielkiej	17	16	11	19	16	8	23	27	137
ZS Nr 5 w Korbielowie	8	10	5	12	0	5	6	8	54
ZS Nr 6 w Sopotni Małej	9	0	9	16	10	7	13	15	79
ZS Nr 7 w Przyborowie	11	12	14	0	12	0	19	29	97
Zespół Szkolno- Przedszkolny w Pewli Wielkiej	8	7	9	11	13	1	5	17	71
SP Nr 1 w Pewli Wielkiej	6	10	7	9	6	3	8	14	63
RAZEM:	118	105	101	100	121	34	153	191	923

Źródło: opracowanie na podstawie danych z UG Jeleśnia

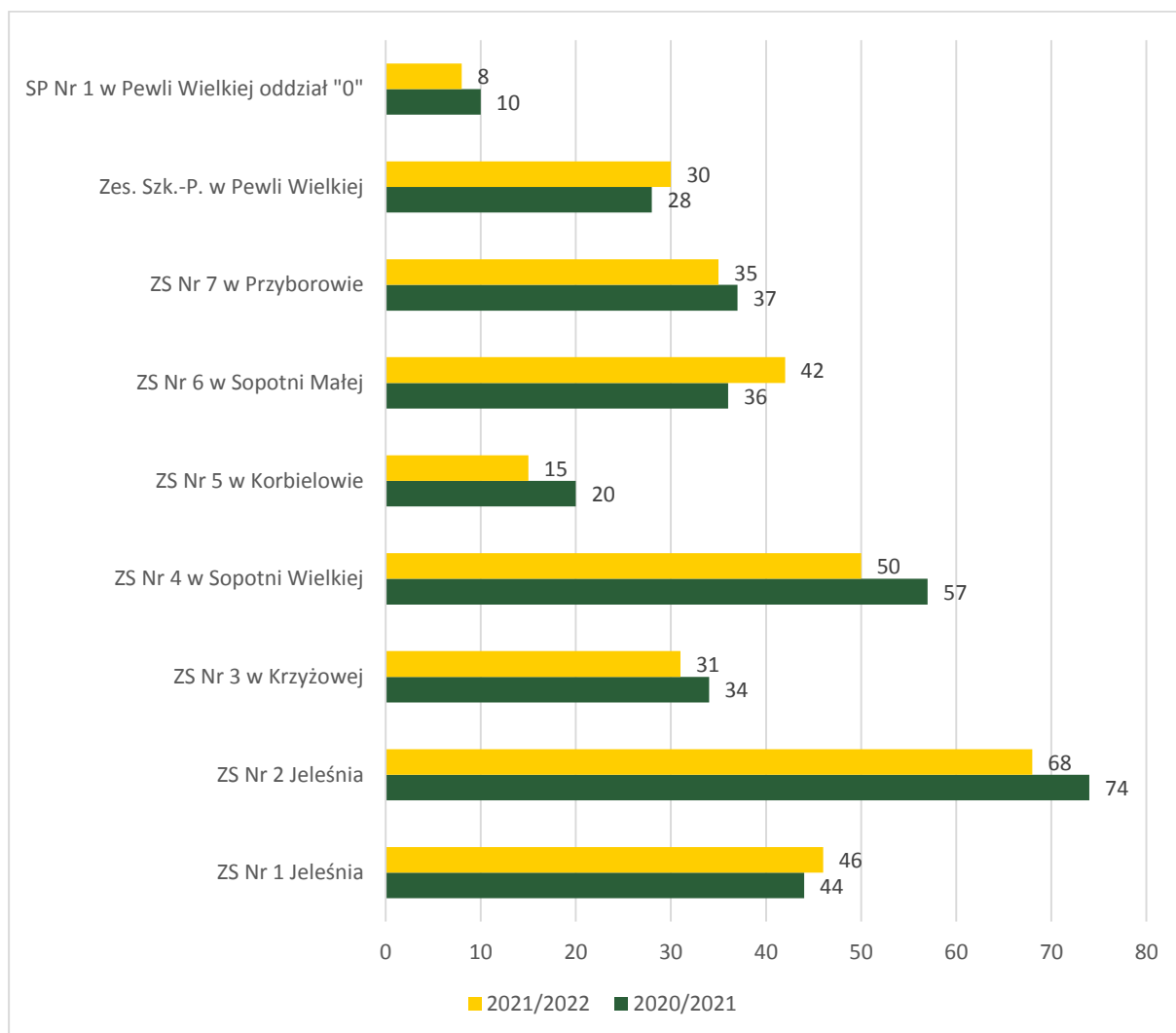
Wykres 7: Uczniowie szkół podstawowych w Gminie Jeleśnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Jeleśnia

W najbliższym czasie planowana jest likwidacja i przekształcenie szkół w Pewli Wielkiej oraz w Korbielowie. Szkoła Podstawowa z Pewli Wielkiej zostanie włączona do Zespołu Szkolno- Przedszkolnego w Pewli Wielkiej, natomiast Szkoła Podstawowa w Korbielowie zostanie włączona do Zespołu Szkolno- Przedszkolnego w Krzyżowej. Podjęte kroki dadzą oszczędności w budżecie Gminy, które będzie można przeznaczyć na doposażenie szkół i organizację ciekawych zajęć pozalekcyjnych.

Jeśli chodzi o placówki wychowania przedszkolnego i dostępność miejsc, jest ona wystarczająca w stosunku do zapotrzebowania. Obłożenie miejsc w ostatnich latach wahało się pomiędzy 85 a 90%. Poniżej zaprezentowano liczbę dzieci w wieku przedszkolnym w poszczególnych placówkach, w ostatnich 2 latach. Niestety również w tym względzie dane potwierdzają niż demograficzny. W roku szkolnym 2020/2021 łącznie liczba dzieci wyniosła 340, natomiast w roku szkolnym 2021/2022 – 335.

Wykres 8: Liczba dzieci w poszczególnych przedszkolach w Gminie Jeleśnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Jeleśnia

Na terenie gminy działają punkty o znaczeniu edukacyjnym, takie jak:

- Ogólnodostępne Obserwatorium Astronomiczne, z jednym z największych teleskopów w regionie (przy Zespole Szkół nr w Sopotni Wielkiej),
- Dydaktyczno – pomiarowy ogródek ASTROMETEO (przy siedzibie Stowarzyszenia POLARIS – OPP),
- Minicentrum edukacyjno – ekologiczne (plac zabaw dla najmłodszych).

Wymienione lokalizacje są dostępne zarówno dla mieszkańców gminy, jak też dla odwiedzających gminę przyjezdnych / turystów.

Infrastruktura ochrony zdrowia

Na terenie Gminy Jeleśnia znajdują się trzy punkty opieki zdrowotnej w Jeleśni, Sopotnia Małej i Krzyżowej prowadzone przez Praktykę Grupową Lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej S.C.

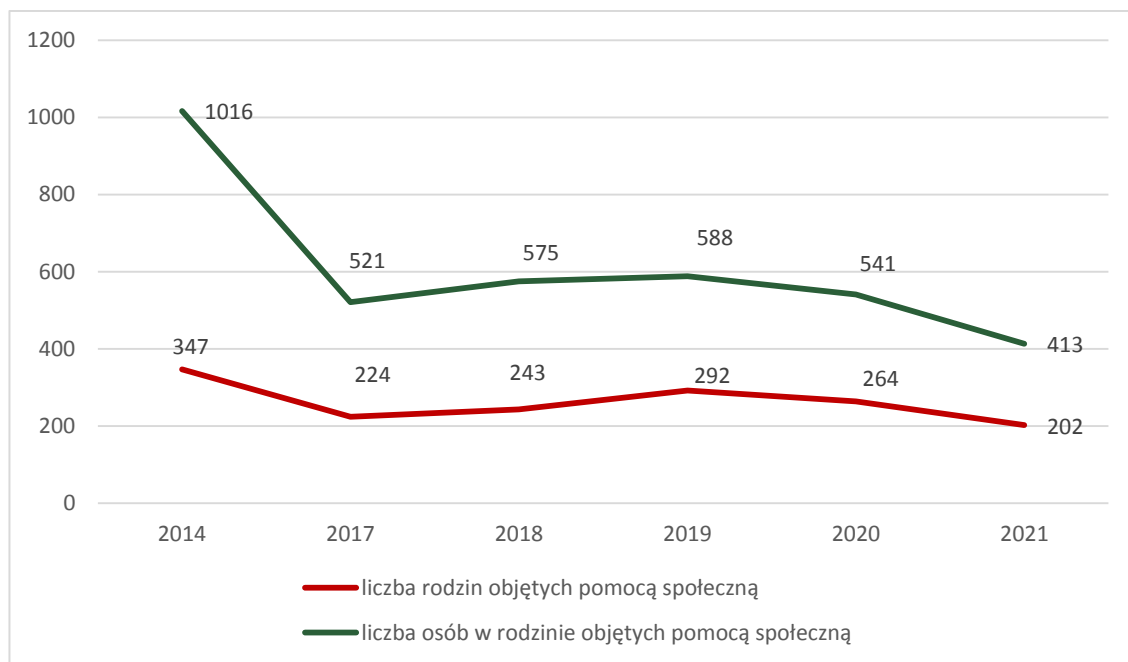
Ponadto jest także Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ALFA MED w Jeleśni, który prowadzi poza podstawową opieką zdrowotną, również specjalistyczną opiekę w zakresie Poradni:

- Ginekologiczno- położniczej,
- Laryngologicznej,
- Kardiologicznej,
- Endokrynologicznej,
- Ortopedyczno- Traumatologicznej.

Opieka społeczna

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni, w 2021 r., liczba rodzin objętych pomocą społeczną wyniosła 202 (łącznie liczba osób w rodzinie – 413). Dane te są korzystniejsze w stosunku do poprzednich lat. Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej pochodzi z miejscowości Krzyżowa, Korbielów, natomiast najmniej z miejscowości Mutne i Sopotnia Mała.

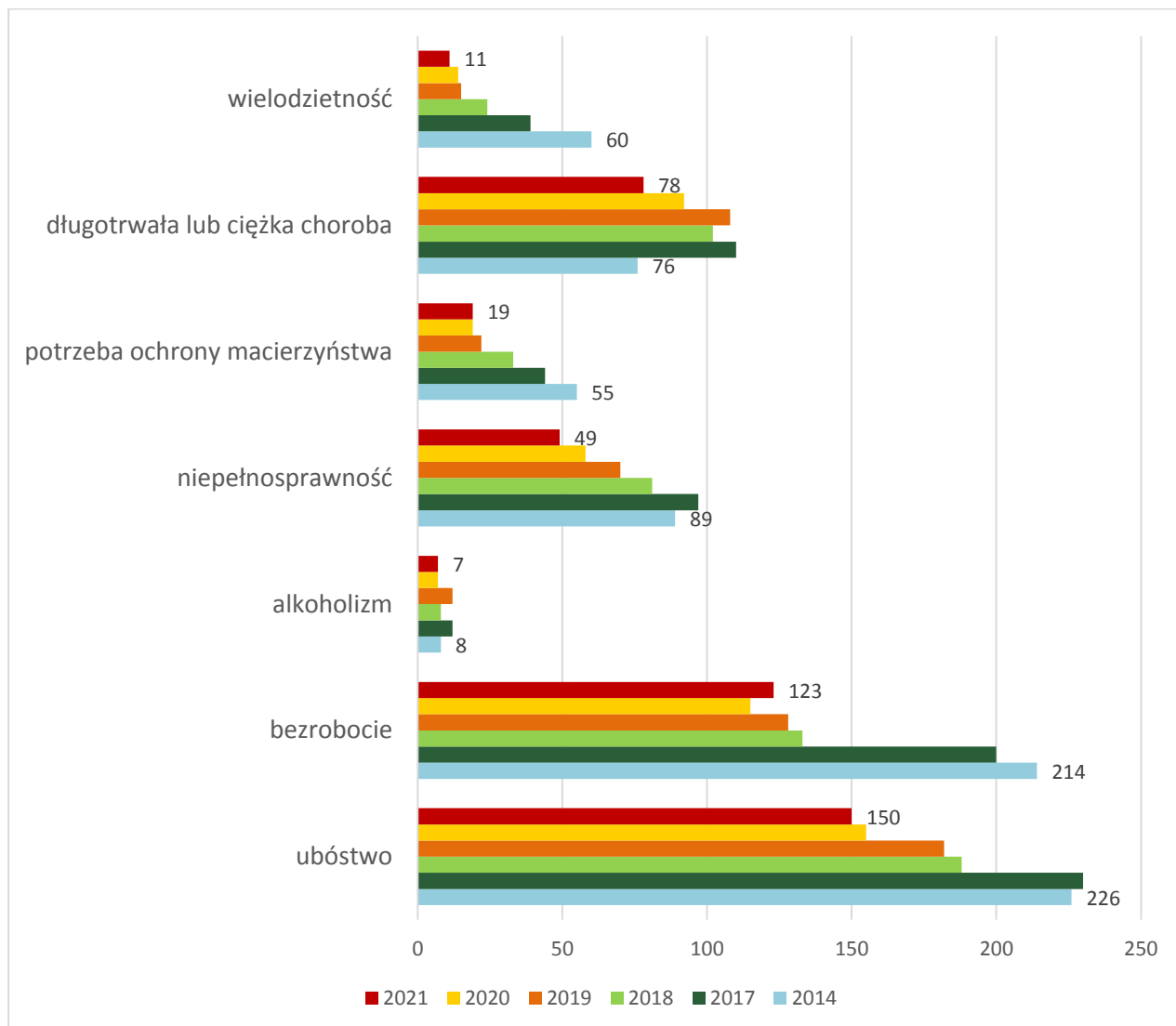
Wykres 9: Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Jeleśnia w latach 2014-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Jeleśnia

Główną przyczyną wystąpienia do GOPS-u z wnioskiem o pomoc jest ubóstwo i bezrobocie. Na dalszych miejscach wymienić należy długotrwałą lub ciężką chorobę i niepełnosprawność.

Wykres 10: Przyczyny występowania z wnioskiem o pomoc do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Jeleśnia

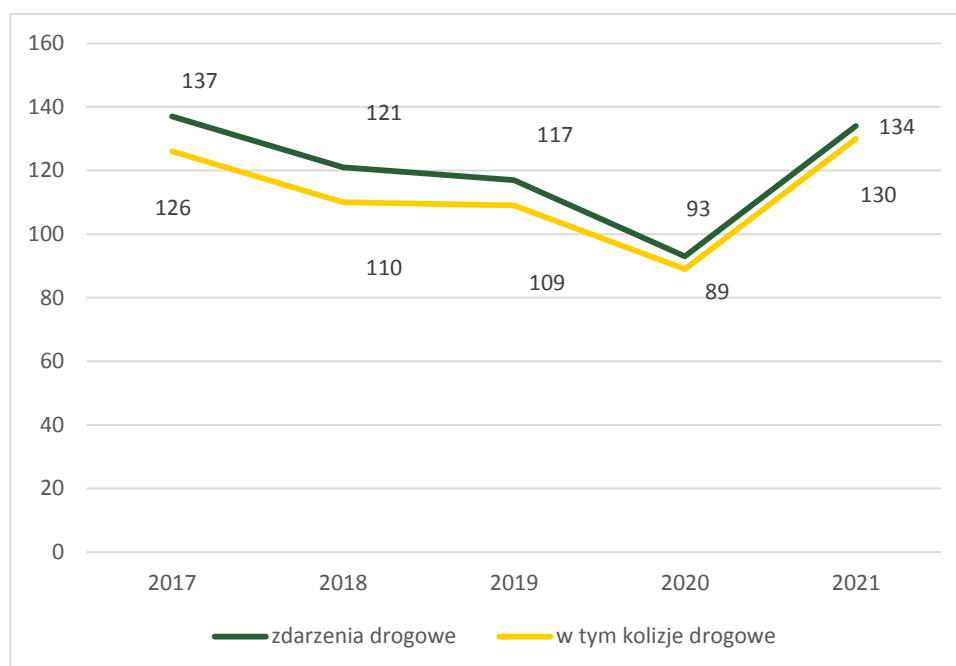
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Jeleśnia

Bezpieczeństwo publiczne

Stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym

Dane liczbowe, pozyskane z Komisariatu Policji w Jeleśni, wskazują, że ogólna liczba zdarzeń drogowych, na które składają się wypadki drogowe i kolizje w 2021 r. wyniosła 134. Porównując te dane dla ostatnich 5 lat, zaobserwować można, iż jedynie w 2020 r. liczba ta była zdecydowanie niższa. Wyniku takiego można było oczekiwać z uwagi na pandemię COVID-19, która wybuchła początkiem 2020 r. a konsekwencją czego było wprowadzenie przez większość miesięcy w roku ogólnopolskiego lockdown-u. Pozytywnym aspektem, biorąc pod uwagę powyższe, jest fakt znacznego zmniejszenia się liczby wypadków drogowych, w roku 2021 było ich jedynie 4, gdzie jeszcze 5 lat temu odnotować można było 11. Największa liczba dotyczy sołectwa Jeleśnia, jest to jednak związane z wielkością sołectwa i dominującą liczbą mieszkańców w stosunku do całej Gminy.

Wykres 11: Zdarzenia drogowe w Gminie Jeleśnia w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP w Jeleśni

Dane odnośnie zdarzeń drogowych, z podziałem na miejscowości, prezentują poniższe tabele.

Tabela 4: Wypadki drogowe w Gminie Jeleśnia

Lp.	Miejscowości	2017	2018	2019	2020	2021
1	Jeleśnia	3	8	3	2	3
2	Korbielów	1	1	0	1	1
3	Krzyżowa	3	0	2	0	0
4	Krzyżówki	0	0	0	0	0
5	Mutne	0	1	0	0	0
6	Pewel Wielka	3	0	0	0	0
7	Przyborów	1	0	2	1	0
8	Sopotnia Mała	0	1	1	0	0
9	Sopotnia Wielka	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP w Jeleśni

Od dwóch lat nie odnotowano wypadku, w którym sprawcą był nietrzeźwy kierujący, co jest pozytywnym zjawiskiem. Zmniejsza się także liczba osób rannych w wyniku wypadków. W ostatnich 5 latach, na terenie Gminy odnotowano jedynie jeden przypadek śmiertelny w wyniku wypadku drogowego – w miejscowości Przyborów, w 2019 r.

Tabela 5: Ranni w wyniku wypadków drogowych w Gminie Jeleśnia

Lp.	Miejscowości	2017	2018	2019	2020	2021
1	Jeleśnia	3	12	4	3	6
2	Korbielów	1	1	0	6	1
3	Krzyżowa	5	0	3	0	0
4	Krzyżówki	0	0	0	0	0
5	Mutne	0	1	0	0	0

6	Pewel Wielka	5	0	2	0	0
7	Przyborów	1	0	1	1	0
8	Sopotnia Mała	0	1	3	0	0
9	Sopotnia Wielka	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP w Jeleśni

Tabela 6: Zabici w wyniku wypadków drogowych w Gminie Jeleśnia

Lp.	Miejscowości	2017	2018	2019	2020	2021
1	Jeleśnia	0	0	0	0	0
2	Korbielów	0	0	0	0	0
3	Krzyżowa	0	0	0	0	0
4	Krzyżówki	0	0	0	0	0
5	Mutne	0	0	0	0	0
6	Pewel Wielka	0	0	0	0	0
7	Przyborów	0	0	1	0	0
8	Sopotnia Mała	0	0	0	0	0
9	Sopotnia Wielka	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP w Jeleśni

Tabela 7: Kolizje drogowe w Gminie Jeleśnia

Lp.	Miejscowości	2017	2018	2019	2020	2021
1	Jeleśnia	65	56	56	49	67
2	Korbielów	15	10	16	9	10
3	Krzyżowa	13	11	9	11	11
4	Krzyżówki	0	0	0	0	0
5	Mutne	1	1	0	1	3
6	Pewel Wielka	6	8	4	5	6
7	Przyborów	9	11	12	6	19
8	Sopotnia Mała	10	8	6	3	4

9	Sopotnia Wielka	7	5	6	5	10
---	-----------------	---	---	---	---	----

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP w Jeleśni

Zagrożenie ze strony nietrzeźwych kierujących w większym zakresie dotyczy kolizji drogowych, liczba ta niestety w ostatnich 5 latach stale wrastała – odpowiednio 2017 – 3, 2018 – 5, 2019 – 6, 2020 – 8, 2021 – 6.

Na terenie Gminy działa 9 jednostek ochotniczych straży pożarnych: OSP Jeleśnia, OSP Krzyżowa, OSP Korbielów, OSP Mutne, OSP Sopotnia Mała, OSP Sopotnia Wielka, OSP Krzyżówki, OSP Przyborów i OSP Pewel Wielka. Gmina, w trosce o bezpieczeństwo na własnym terenie (a także z myślą o realizacji przez wymienione jednostki innych zadań, np. z zakresu kultury) wiele uwagi poświęca zapewnieniu im korzystnych warunków funkcjonowania. Roczny budżet wymienionych jednostek oscyluje w granicach 1,2 mln PLN (w 2021 r. wydatkowano w tym zakresie z budżetu Gminy kwotę: 1.238.586,56 PLN) W ramach tych środków Gmina finansuje zarówno bieżące koszty funkcjonowanie jednostek OSP na swoim terenie (diety za udział członków OSP w akcjach ratowniczo – gaśniczych, wynagrodzenia, zakup opału, ubezpieczenie strażaków i ubezpieczenie sprzętu, zakup paliwa, energia elektryczna, etc.), jak również inwestycje, takie jak np.: budowa remizy OSP w Krzyżówkach, budowa garaży przy remizie OSP w Przyborowie, modernizacja budynku remizy OSP w Sopotni Małej, termomodernizacja remizy OSP w Sopotni Wielkiej, wymiana instalacji w remizie OSP Mutne, remont remizy OSP w Krzyżowej, czy zakup nowych pojazdów (np. samochód pożarniczy dla jednostki OSP w Sopotnia Mała).

Ogółem w 2021 r. jednostki OSP z terenu Gminy Jeleśnia uczestniczyły łącznie w 250-ciu wyjazdach do akcji ratowniczo – gaśniczych, w tym w 93 pożarach, 150-ciu zdarzeniach, zakwalifikowanych jako miejscowe zagrożenia oraz w 7 wyjazdach, które okazały się wezwaniami fałszywymi.

Podmioty gospodarcze, przedsiębiorczość

Według dostępnych danych, publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny liczebność podmiotów, prowadzących na terenie Gminy Jeleśnia Działalność gospodarczą wykazuje tendencję rosnącą. O ile w 2016 r. łączna liczba przedsiębiorstw, zarejestrowanych w Jeleśni wynosiła 1.158 podmiotów, tak obecnie (według danych na koniec 2021 r.) jest ich

1.318. Każdego roku liczba przedsiębiorstw, prowadzących na terenie Jeleśni działalność gospodarczą zwiększa się o 60 – 90 podmiotów. Oznacza to, że w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców liczba nowo rejestrowanych działalności wynosi 72, a likwidowanych (wykreślanych z rejestru) 32. Niewątpliwie korzystnie ocenić należy fakt, iż liczba nowo zakładanych działalności wykazuje wraz z upływem czasu tendencje rosnące. Oznacza to odwrócenie trendów, obserwowanych w tym obszarze w przeszłości. Dane te zebrano i zaprezentowano w ramach poniższej tabeli:

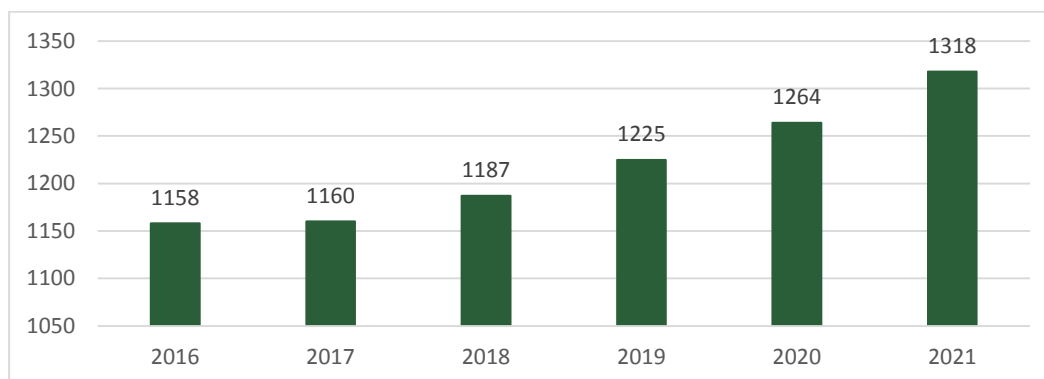
Tabela 8: Liczebność, dynamika przyrostu oraz struktura nowo rejestrowanych przedsiębiorstw, na terenie Gminy Jeleśnia, z punktu widzenia formy prawnej

Wyszczególnienie	Lata					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba podmiotów ogółem	1.158	1.160	1.187	1.225	1.264	1.318
W tym nowo rejestrowane podmioty	61	64	94	96	83	94
W tym działalność gospodarcza os. fizycznych	57	56	88	93	76	90
W tym kapitałowe spółki prawa handlowego	3	5	6	3	6	4
Liczba podmiotów wykreślanych z rejestru	72	60	59	56	38	42

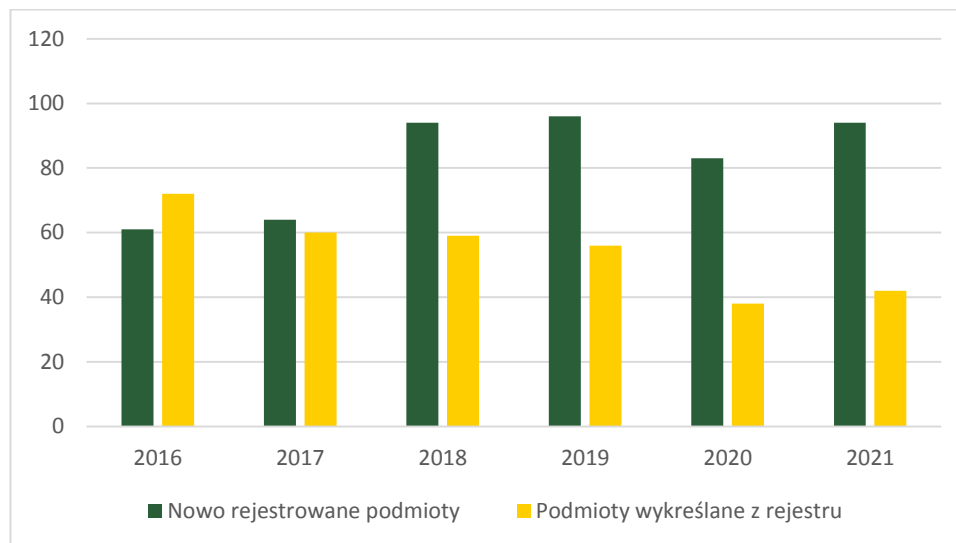
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane omówione w ramach powyższej tabeli zaprezentowano w ramach zamieszczonych poniżej wykresów:

Wykres 12: Zwiększająca się liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Jeleśnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 13: Charakterystyka przyrostu nowych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Jeleśnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zdecydowaną większość wśród przedsiębiorstw, prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Jeleśnia stanowią podmioty reprezentujące sektor prywatny – jest ich ponad 97 %. Sektor publiczny reprezentuje grupa jedynie 32 firm. Omawianą strukturę zaprezentowano w ramach poniższego zestawienia:

Tabela 9: Liczebność i struktura przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Jeleśnia, z punktu widzenia formy własności

Wyszczególnienie	Lata					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba podmiotów ogółem	1.158	1.160	1.187	1.225	1.264	1.318
W tym sektor publiczny	41	33	33	33	32	32
W tym sektor prywatny	1.117	1.127	1.154	1.192	1.232	1.286

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W łącznej liczbie przedsiębiorstw, prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Jeleśnia dominują firmy rejestrowane i prowadzone w formie działalności gospodarczej osób fizycznych (84,3 % ogółu). Kapitałowe spółki prawa handlowego, spółki

cywilne, spółdzielnie, fundacje i stowarzyszenia stanowią w własnościowej strukturze podmiotów na terenie gminy Jeleśnia mniejszość. Zobrazowano to w ramach poniższej tabeli.

Tabela 10: Liczebność i struktura przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Jeleśnia, z punktu widzenia formy prawnej

Wyszczególnienie	Lata					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba podmiotów ogółem	1.158	1.160	1.187	1.225	1.264	1.318
W tym działalność gospodarcza os. fizycznych	949	947	984	1.003	1.031	1.112
W tym kapitałowe spółki prawa handlowego	37	41	33	28	29	30
W tym spółki cywilne	60	62	64	63	63	63
W tym spółdzielnie	3	3	3	3	3	3
W tym fundacje	5	6	6	6	6	7
W tym stowarzyszenia	34	36	33	33	34	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z punktu widzenia wielkości przedsiębiorstw, prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Jeleśnia najliczniej reprezentowane są podmioty najmniejsze, zatrudniające do 9-ciu pracowników (mikroprzedsiębiorstwa). Odpowiednio mniej jest firm zaliczanych do małych (zatrudniających od 10-ciu do 49-ciu pracowników), a przedsiębiorstwa z grupy średnich (zatrudniające od 50-ciu do 249-ciu pracowników) to pojedyncze przypadki. Sytuacja ta jest niezmienna od szeregu lat i uznać ją należy za typową w skali ogólnokrajowej. Omawiane dane zobrazowano w ramach poniższego zestawienia:

Tabela 11: Liczebność i struktura przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Jeleśnia, z punktu widzenia wielkości

Wyszczególnienie	Lata					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba podmiotów ogółem	1.158	1.160	1.187	1.225	1.264	1.318
W tym mikroprzedsiębiorstwa	1.113	1.113	1.141	1.180	1.222	1.277
W tym małe przedsiębiorstwa	42	44	43	42	39	38
W tym średnie przedsiębiorstwa	3	3	3	3	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największymi przedsiębiorstwami, prowadzącymi działalność na terenie Jeleśni są spółki DELPHI Poland S.A. (branża automotive), Żywiec Zdrój S.A. (branża spożywcza) oraz Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Jeleśnia.

Naturalne walory terenu gminy, zapewniające korzystne warunki w zakresie świadczenia usług w sektorze obsługi ruchu turystycznego przesądają o tym, że duża liczba przedsiębiorstw z terenu gminy Jeleśnia zajmuje się świadczeniem usług noclegowych, gastronomicznych, czy szeroko rozumianych usług, adresowanych do turystów. Potwierdza to analiza struktury przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy (w formie jednoosobowej działalności gospodarczej osoby fizycznej), z punktu widzenia właściwej dla nich sekcji PKD. Pokazano ją w poniższej tabeli.

Tabela 12: Struktura przedsiębiorstw, prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Jeleśnia, z punktu widzenia właściwej dla nich sekcji PKD

Wyszczególnienie	Lata					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Sekcja A	34	31	34	35	34	34
Sekcja B	1	1	1	1	1	1
Sekcja C	234	225	220	223	228	233
Sekcja E	0	0	0	0	2	2
Sekcja F	136	130	143	169	181	194
Sekcja G	232	240	233	241	236	235
Sekcja H	92	93	92	91	97	92
Sekcja I	55	56	55	55	57	66
Sekcja J	15	14	16	17	21	23
Sekcja K	21	18	18	19	20	21
Sekcja L	3	4	3	3	4	4
Sekcja M	32	36	35	39	37	48
Sekcja N	19	18	18	21	23	26
Sekcja P	12	14	14	15	17	17
Sekcja Q	26	26	27	28	25	26

Sekcja R	11	9	10	11	11	13
Sekcje S, T, U	26	29	32	35	37	38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednym z najważniejszych zadań, jakie stawia sobie Samorząd Jeleśni jest tworzenie dla tych przedsiębiorstw korzystnych warunków, umożliwiających im efektywne funkcjonowanie oraz rozwój.

Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura

Teren Gminy Jeleśnia jest w całości objęty ustaleniami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania (Uchwała Rady Gminy Jeleśnia na XLV/278/2014 z dnia 28.02.2014 r.) a także ustaleniami 9-ciu odrębnych planów zagospodarowania przestrzennego (osobno dla każdego z sołectw):

1. Dla sołectwa Mutne – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Jeleśnia nr XVIII/117/2019 z dnia 20 maja 2016 r.,
2. Dla sołectwa Jeleśnia – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Jeleśnia nr XLII/248/2017 z dnia 1 grudnia 2017 r.,
3. Dla sołectwa Korbielów – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Jeleśnia nr XXXV/207/2017 z dnia 17 maja 2017 r.,
4. Dla sołectwa Krzyżowa – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Jeleśnia nr XLI/237/2017 z dnia 20 listopada 2017 r.,
5. Dla sołectwa Krzyżówki – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Jeleśnia nr XXXV/206/2017 z dnia 17 maja 2017 r.,
6. Dla sołectwa Pewel Wielka – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Jeleśnia nr XXXIV/199/2017 z dnia 28 marca 2017 r.,

7. Dla sołectwa Przyborów – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Jeleśnia nr XXXIV/200/2017 z dnia 28 marca 2017 r.,
8. Dla sołectwa Sopotnia Mała – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Jeleśnia nr XXXV/205/2017 z dnia 17 maja 2017 r.,
9. Dla sołectwa Sopotnia Wielka – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Jeleśnia nr XXXIV/201/2017 z dnia 28 marca 2017 r.

Na podstawie obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jeleśnia w 2020 r. wydano: 357 wypisów i wyrysów z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zastępujących decyzje warunków zabudowy oraz ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego, a także 572 zaświadczenia o przeznaczeniu terenu.

Dodatkowo teren gminy Jeleśnia w znacznej mierze pokrywa się z granicami Żywieckiego Parku Krajobrazowego. Na obszarze tym funkcjonują także cztery rezerwy przyrody. Teren sołectwa Sopotnia Wielka jest objęty koncepcją racjonalnej polityki oświetleniowej, jako Obszar ochrony Ciemnego Nieba (jeden z pięciu tego typu obszarów w skali kraju). W 2022 r. Komisja Rozwoju Gminy zaopiniowała pozytywnie opracowaną dla wskazanego terenu Racjonalną politykę oświetleniową, uwzględniającą m.in. redukcję sztucznego światła niepożądanego, przewymiarowanego, nieodpowiadającego przyjętym zasadom. Zgodnie z założeniami koncepcja ta ma być w najbliższej przyszłości wdrażana także w pozostałych sołectwach gminy.

Przez teren Gminy Jeleśnia przebiega odcinek drogi wojewódzkiej nr 945 (jest to trasa biegnąca od Bielska-Białej, poprzez Żywiec, do granicy państwa w Korbielowie na terenie Gminy Jeleśnia). Długość odcinka tej drogi, przebiegającego przez gminę Jeleśnia wynosi 15,1 km. Dodatkowo przez teren gminy przebiegają liczne odcinki dróg powiatowych, których łączna długość wynosi: 48,65 km. Są to odcinki następujących dróg:

- 1416 S Jeleśnia- Mutne – 1.883 km (droga lokalna),
- 1417 S Jeleśnia- Pewel Wielka- Hucisko – 6.796 km (droga główna),
- 1418 S Droga przez wieś Pewel Wielka – 1.603 km (droga lokalna),
- 1420 S Przyborów – Przybyłki – 1.796 km (droga lokalna),
- 1421 S Krzyżowa- Krzyżówki – 3.615 km (droga lokalna),

- 1422 S Korbielów Górny- Kamienna – 1.886 km (droga lokalna),
- 1424 S Sopotnia Mała – Sopotnia Wielka – 7.609 (droga zbiorcza),
- 1479 S Jeleśnia – Gajka – Sopotnia Mała – 3.867 (droga zbiorcza),
- 1426 S Sopotnia Mała – Juszczyzna – 2.300 (droga lokalna),
- 1425 S Wieprz – Juszczyzna – Jeleśnia – 6.913 (droga zbiorcza),
- 1419 S Jeleśnia- Koszarawa- Zawoja – 6.272 (droga główna).

Oprócz wymienionych odcinków dróg analizowany teren jest pokryty siecią dróg gminnych, których łączna długość przekracza 160 km. Gmina Jeleśnia w ramach swojej działalności poświęca wiele uwagi i środków kwestiom jakości tych połączeń, systematycznie zwiększa się udział dróg gminnych, wykonanych warstwą ścieralną bitumiczną w długości dróg gminnych ogółem.

Istotną kwestią, w znacznej mierze determinującą możliwości szeroko pojętego rozwoju gminy jest dostępność na jej terenie sieci wodociągowej. Gmina Jeleśnia systematycznie rozbudowuje swoją infrastrukturę wodociągową – obecnie (2022 r.) gminna sieć wodociągowa obejmuje swoim zasięgiem następujące sołectwa: Jeleśnia, Krzyżowa, Sopotnia Wielka i Sopotnia Mała oraz Mutne.

Sieć wodociągowa dostępna na terenie Jeleśni i Krzyżowej jest relatywnie nowa, została wybudowana w latach 2009 – 2011, przez dość długi okres nie była eksploatowana, z uwagi na brak dostępu do zasilania wodą, charakteryzującą się odpowiednimi, adekwatnymi parametrami. Obecnie sieć jest zasilana z nowej stacji uzdatniania wody „Gaika”. Woda zapewniana przez tę stację pochodzi z 7 głębinowych studni, o nominalnej wydajności 35 m sześć. / godz. (w rzeczywistości wydajność tego systemu jest wyraźnie niższa od nominalnej, co przekłada się na problemy w zaopatrywaniu mieszkańców Jeleśni w wodę). Do sieci wodociągowej na terenie Jeleśni łącznie podłączonych jest obecnie ok. 200 gospodarstw domowych (włączając w to niewielką liczbę gospodarstw z terenu Krzyżowej).

Sieć wodociągowa dostępna na terenie Sopotni Wielkiej i Sopotni Małej jest o wiele starsza, jej wiek sięga 50-ciu lat, była ona budowana w okresie niedoboru materiałów budowlanych i instalatorskich odpowiedniej jakości, ostatecznie powstała ze zróżnicowanych materiałów i charakteryzują ją różne parametry. Z tego względu jest ona awaryjna, a jej eksploatacja powoduje wyraźne straty wody, odnotowywane przez operatora. Infrastruktura ta kwalifikuje się do pilnego, szeroko zakrojonego remontu. Sieć wodociągowa na terenie wymienionych sołectw zasilana jest w wodę pochodzącą z ujęcia na Potoku Pierlaków (stacja uzdatniania wody Sopotnia Wielka). Stacja ta ma ok 40 lat, podobnie jak zasilana przez nią

sieć wymaga pilnych prac remontowych i modernizacyjnych, które obecnie są wykonywane samodzielnie, w zawężonym zakresie przez operatora. Do sieci wodociągowej na terenie Sopotni Wielkiej i Sopotni Małej podłączonych jest łącznie ok. 380 gospodarstw domowych.

Najnowszy (z punktu widzenia okresu budowy) odcinek sieci wodociągowej na terenie Gminy Jeleśnia znajduje się w sołectwie Mutne. Jest to wodociąg wybudowany dzięki uzyskanemu przez Gminę dofinansowaniu środkami Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego), w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Woj. Śląskiego 2014 – 2020 (Działanie 5.1 „Gospodarka wodno – ściekowa”). W ramach zakresu rzeczowego projektu pod nazwą: „Budowa wodociągu w miejscowości Mutne w Gminie Jeleśnia” wybudowano ok. 5.300 m nowej sieci wodociągowej wraz z przyłączami. Dzięki tej infrastrukturze dostęp do sieci wodociągowej na terenie wymienionego sołectwa uzyskało ponad 100 gospodarstw domowych (obecnie – III kw. 2022 r. trwa procedura podpisywania umów z mieszkańcami zainteresowanymi uruchomieniem przyłączy i korzystaniem z wody).

Gminną infrastrukturą wodociągową na terenie Jeleśni zarządza przedsiębiorstwo będące własnością Samorządu – Zakład Gospodarki Komunalnej Jeleśnia Sp. z o. o. Problematyczny jest fakt, iż na terenie sołectw takich jak Korbielów (znana, popularna destynacja turystyczna), Krzyżówki, Pewel Wielka oraz Przyborów na obecną chwilę w ogóle nie ma dostępu do sieci wodociągowej.

Zwiększając się wraz z upływem czasu liczbę punktów poboru wody oraz liczbę użytkowników sieci wodociągowej na terenie gminy Jeleśnia zaprezentowano w ramach poniższego zestawienia:

Tabela 13: Podstawowe dane dot. infrastruktury komunalnej na terenie Gminy Jeleśnia

Wyszczególnienie	Lata			
	2018	2019	2020	2021
Liczba punktów poboru wody	401	406	403	532
Liczba ujęć wody	1	1	1	2
Liczba osób objętych zaopatrzeniem w wodę	936	943	941	1.328

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie Gminy za lata 2018 - 2021

Istotnym problemem jest fakt, iż znaczna część gospodarstw domowych z terenu Gminy Jeleśnia nie ma zapewnionego dostępu do sieci wodociągowej i jest zaopatrywana

w wodę pochodzącą z przydomowych studni, bądź ujęć własnych (z wód powierzchniowych). Na terenie gminy działalność prowadzą dwie spółki wodne – Jeleśnia Dolna i Jeleśnia Środek.

Na terenie Gminy Jeleśnia dostępna jest (na większości obszarów) sieć kanalizacji sanitarnej. Dotyczy to sołectw takich jak: Jeleśnia, Krzyżowa, Mutne, Pewel Wielka, Przyborów, Sopotnia Wielka oraz Sopotnia Mała. Siecią kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Jeleśnia zarządza Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Żywcu. Na terenie sołectwa Korbielów znajduje się oczyszczalnia ścieków, kwalifikująca się do wyłączenia z eksploatacji, z uwagi na parametry oczyszczania ścieków nie odpowiadające obowiązującym normom / wymogom (oczyszczalnia, zgodnie z obowiązującymi ją pozwoleniami ma możliwość pracy do 2024 r.).

Na terenie Gminy Jeleśnia (na obecną chwilę – III kw. 2022 r.) nie ma dostępu do sieci gazowej. 5 lipca 2019 r. podpisano umowę na opracowanie projektu linii gazowej Koszarawa – Jeleśnia – Świnna – Żywiec. Docelowo, dzięki tej infrastrukturze możliwe będzie rozpoczęcie procesu gazyfikacji gminy.

Pomimo ewidentnego mankamentu sytuacji na terenie gminy (brak dostępu do sieci gazowej) na obszarze Jeleśni zrealizowano dotychczas istotne przedsięwzięcia nakierowane na ograniczenie skali, w jakiej atmosfera regionu jest degradowana w rezultacie energetycznego zaopatrywania budynków archaicznymi sposobami. Gmina objęta była projektem „Słoneczna Żywiecczyzna” (Lider Projektu: Międzygminny Związek ds. Ekologii, w ramach klastra energii „Żywiecka Energia Przyszłości). Jest to projekt współfinansowany środkami Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego), w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego 2014 – 2020 (Działanie 4.1 „Odnawialne Źródła Energii”). W ramach przedsięwzięcia wykonano (częściowo na obszarze Gminy Jeleśnia) 3.000 szt. instalacji OZE, w tym: panele fotowoltaiczne: 2.228 szt., powietrzne pompy ciepła: 560 szt., powietrzne pompy ciepła do c.w.u. 64 szt., gruntowe pompy ciepła: 148 szt. Dodatkowo Gmina brała udział w projekcie „Ograniczenie niskiej emisji na terenie działalności Związku Międzygminnego ds. Ekologii w Żywcu” – STOP SMOG. W ramach zakresu rzeczowego przedsięwzięcia (włączając w to obszar Gminy Jeleśnia) wykonano 434 szt. instalacji (głównie wymiany źródeł ciepła).

W trosce o czyste powietrze na terenie Jeleśni Gmina zrealizowała dotychczas bardzo szeroki zakres działań w obrębie termomodernizacji własnych, eksploatowanych przez samorząd obiektów. Było to możliwe dzięki zrealizowaniu projektu pod nazwą: „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Jeleśnia”

współfinansowanego środkami Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego), w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego 2014 – 2020 (Działanie 4.3 „Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej”). W ramach zakresu rzeczowego tego przedsięwzięcia kompleksowo zmodernizowano pod kątem efektywności energetycznej obiekty takie, jak: Zespół Szkół nr 5 w Korbielowie, Przedszkole w Przyborowie, Strażnica OSP w Przyborowie, Wiejski Dom Kultury w Sopotni Małej oraz Zespół Szkół nr 4 w Sopotni Wielkiej. W rezultacie zrealizowania tego projektu gminny zasób nieruchomości uznać należy za możliwie dostosowany, pod kątem efektywności energetycznej do współczesnych wymagań i oczekiwań. Wyzwaniem stojącym przed Gminą w perspektywie do 2030 r. będzie niewątpliwie wsparcie gospodarstw domowych z jej obszaru w procesie realizacji analogicznych przedsięwzięć, w obrębie budynków ulokowanych na terenie Gminy, a stanowiących własność jej mieszkańców.

Finanse Gminy

Gmina Jeleśnia samodzielnie prowadzi swoją gospodarkę finansową, na podstawie własnego budżetu - planu dochodów i wydatków Gminy, przygotowywanego przez Wójta i uchwalanego przez Radę Gminy w formie uchwały budżetowej, na konkretny rok budżetowy.

Dochody budżetu Gminy Jeleśnia wykazują wyraźną tendencję rosnącą (dochody budżetu gminy wykonane na 31.12.2021 r. wzrosły w porównaniu do tych z 2018 r. o ponad 40 %). Udział dochodów własnych gminy (udział gminy w podatkach, stanowiących dochód budżetu państwa, podatki i opłaty lokalne oraz wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu) w dochodach ogółem oscyluje w granicach 30 %. Według wykonania budżetu Gminy za rok 2021 dochody własne (bieżące i majątkowe) wyniosły 25.654.302,38 PLN, co stanowi 31,85 % dochodów budżetu ogółem. Oznacza to, iż aktualnie dochody własne Gminy są trzecim co do wielkości (po dotacjach i subwencjach) źródłem, z którego Gmina finansuje nałożone na nią ustawowo zadania. Porównując uchwałę budżetową na rok 2021 z jej wykonaniem można zauważyć, że dochody bieżące zostały wykonane powyżej założonego planu, a dochody majątkowe na poziomie 85,1 % planu. Wynika to z faktu, iż Gmina zrealizowała w przeciągu 2021 r. przedsięwzięcia inwestycyjne, objęte współfinansowaniem środkami Unii Europejskiej (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), ponosząc

związane z nimi koszty, jednocześnie oczekując ich refundacji (zgodnie z podpisanymi umowami o udzielenie dofinansowania, na podstawie złożonych wniosków o płatność) w 2022 r.

Analogiczną tendencję wykazują wydatki, w tym wydatki majątkowe, które według wykonania za rok 2021 przekroczyły poziom 15 % wydatków Gminy ogółem (w latach poprzednich oscylowały w granicach 10 %). W strukturze wydatków budżetowych, ponoszonych przez Gminę Jeleśnia dominują wydatki jednostek budżetowych (47,15 %) oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych (28,14 %). Co istotne wraz z upływem czasu wydatki budżetu Gminy wzrastają wolniej, w porównaniu do dochodów.

Co szczególnie istotne od szeregu lat budżet Gminy Jeleśnia nie jest deficytowy, według wykonania wykazuje nadwyżkę.

Zestawienie kluczowych danych, obrazujących sytuację budżetu Gminy Jeleśnia zaprezentowano poniżej.

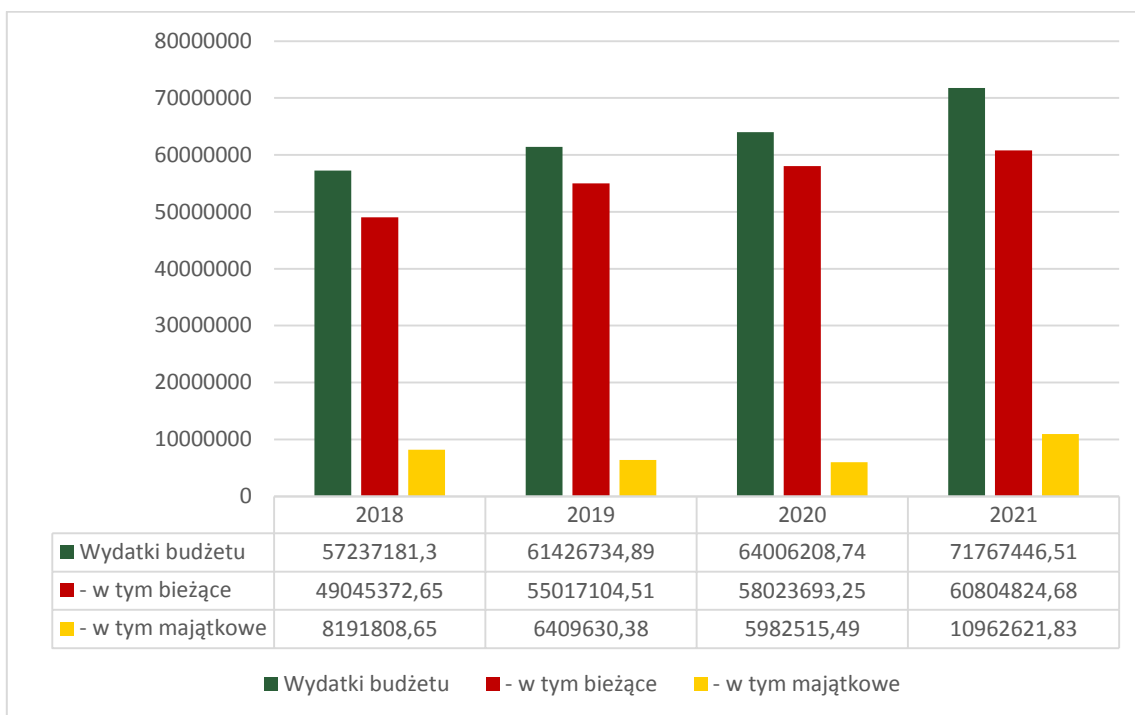
Tabela 14: Podstawowe dane charakteryzujące budżet Gminy Jeleśnia w latach 2018 - 2021

Wyszczególnienie	Lata			
	2018	2019	2020	2021
Dochody budżetu	56.310.488,88	63.837.862,31	69.479.364,89	80.530.592,63
- w tym bieżące	54.424.536,02	62.242.484,25	64.816.277,63	68.812.912,28
- w tym majątkowe	1.885.952,86	1.595.378,06	4.663.087,26	11.717.680,35
Wydatki budżetu	57.237.181,30	61.426.734,89	64.006.208,74	71.767.446,51
- w tym bieżące	49.045.372,65	55.017.104,51	58.023.693,25	60.804.824,68
- w tym majątkowe	8.191.808,65	6.409.630,38	5.982.515,49	10.962.621,83
Deficyt / Nadwyżka	- 926.692,42	+ 7.225.379,74	+ 5.473.156,15	+ 8.763.146,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie Gminy za lata 2018 - 2021

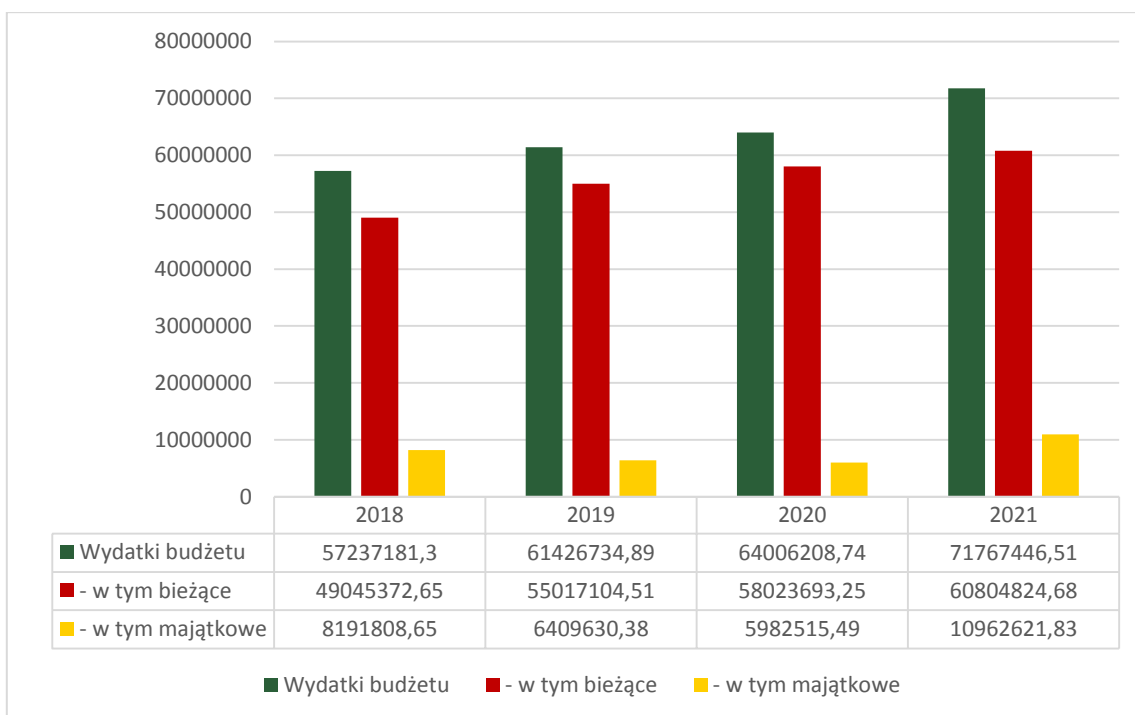
Dane zaczerpnięte z powyższej tabeli zilustrowano zamieszczonymi poniżej wykresami:

Wykres 14: Charakterystyka budżetu Gminy Jeleśnia - dochody, lata 2018 - 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie Gminy za lata 2018 – 2021

Wykres 15: Struktura wydatków budżetu Gminy Jeleśnia - wydatki, lata 2018 - 2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie Gminy za lata 2018 - 2021

Gmina Jeleśnia regularnie spłaca zadłużenie, wynikające z czterech kredytów, zaciągniętych w bankach komercyjnych (jeden kredyt w Getin Noble Bank z 2013 r. oraz trzy kredyty zaciągnięte w Banku Spółdzielczym w Jeleśni, w latach: 2013, 2017 oraz 2019). Koszty związane z obsługą tego zadłużenia wraz z upływem czasu wyraźnie spadają (w 2021 r. wynosiły 262.354,01 PLN w porównaniu do 583.003,64 PLN w roku 2019).

Na przestrzeni minionego, 2021 r. Gmina Jeleśnia realizowała szereg przedsięwzięć inwestycyjnych, finansując środkami ze swojego budżetu związane z nimi koszty. Najistotniejsze spośród nich to:

1. Budowa sieci wodociągowej w sołectwie Mutne (projekt objęty współfinansowaniem środkami Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014 – 2020) – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 973.114,82 PLN,
2. Budowa parkingu, wraz z zagospodarowaniem terenu obok dawnego dworca PKP w Jeleśni (projekt objęty współfinansowaniem środkami Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014 – 2020) – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 1.624.001,43 PLN,
3. Przebudowa drogi gminnej – ul. Szczyrbok w Korbielowie (projekt objęty współfinansowaniem środkami Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg) – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 2.846.646,96 PLN,
4. Budowa skateparku w Jeleśni (projekt objęty współfinansowaniem środkami Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych oraz środkami uzyskanymi od przedsiębiorstwa Żywiec Zdrój) – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 401.308,10 PLN,
5. Budowa wiaty w obrębie gminnego obiektu sportowego w Pewli Wielkiej (projekt objęty współfinansowaniem środkami programu Inicjatywa Sołeka 2021) – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 60.393,00 PLN,
6. Budowa placu zabaw przy LKS w Jeleśni – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 80.927,11 PLN,
7. Budowa przystanków na terenie Gminy – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 38.088,98 PLN,

8. Budowa nowych odcinków dróg lokalnych na terenie Sopotni Wielkiej – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 57.086,41 PLN,
9. Budowa ogólnodostępnego placu zabaw przy Boisku w Krzyżowej – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 46.886,99 PLN,
10. Wyposażenie w urządzenia placu zabaw przy Zespole Szkół nr 2 w Jeleśni – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 23.139,38 PLN,
11. Zakup parkometrów z przeznaczeniem do Korbielowa – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 46.882,68 PLN,
12. Prace budowlane w obrębie siedzib jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (Krzyżówki, Korbielów, Sopotnia Mała) – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 228.519,86 PLN,
13. Prace budowlane w obrębie placówek oświatowych (Szkoła w Krzyżówkach, Zespół Szkół nr 3 w Krzyżowej, Zespół Szkół nr 7 w Przyborowie) – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 358.237,43 PLN,
14. Odwodnienie boiska w Pewli Wielkiej – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 56.824,16 PLN,
15. Zagospodarowanie terenu obiektu sportowego w Korbielowie wraz z budową drogi dojazdowej – kwota wydatków poniesionych w roku 2021: 46.886,00 PLN,

Oprócz finansowania kosztów wymienionych przedsięwzięć inwestycyjnych Gmina Jeleśnia była w 2021 r. także zaangażowana w finansowo w realizację innych projektów, realizowanych na jej terenie przez Powiat Żywiecki (Zarząd Dróg Powiatowych), związanych z modernizacją sieci połączeń drogowych (w zakresie dróg powiatowych), oświetlenia ulicznego, czy organizacją publicznego transportu drogowego (uruchomienie dodatkowych kursów przewoźników do nowego szpitala powiatowego w Żywcu).

Łączna wartość inwestycji (liczona jako kwota środków trwałych w budowie) w roku 2021 wyniosła: 5.898.793,53 PLN. Oznacza to wyraźny wzrost w porównaniu do roku poprzedniego, 2020, kiedy to wspomniana wartość wynosiła: 3.557.136,84 PLN (wzrost o 65,83 %).

Turystyka

Gmina Jeleśnia to teren odznaczający się niewątpliwym potencjałem w obszarze turystyki. Wynika to zarówno z niewątpliwych walorów przyrodniczych i krajobrazowych (ulożenie w obrębie niezwykle atrakcyjnego, górskiego terenu), jak również z dostępności na terenie Jeleśni elementów infrastruktury aktywnych form turystyki (głównie szlaków pieszych i ścieżek rowerowych), odznaczających się realnym potencjałem w zakresie przyciągania na teren Jeleśni intensywnego ruchu turystycznego.

Gmina Jeleśnia jest ulokowana na pograniczu Beskidu Żywieckiego i Beskidu Makowskiego, jej obszar od północnego zachodu zamyka pasmo Beskidu Śląskiego, od wschodu Podhale, a od południa pasmo Karpat Słowackich. Leży u stóp najwyższych szczytów Beskidu Żywieckiego: Pilska, Babiej Góry, Romanki i Rysianki. Przez jej teren przepływają rzeki: Sopotnia i Koszarawa oraz liczne górskie potoki. Na potoku Sopotnia znajduje się największy w polskich Beskidach wodospad, kwalifikowany obecnie jako pomnik przyrody (jego otoczenie jest w niewspółmiernym do zainteresowania tą atrakcją stopniu zagospodarowane). Ukształtowanie terenu gminy jest niezwykle urozmaicone i różnorodne (różnica wzniesień pomiędzy centrum gminy, a masywem Pilska przekracza 1 tys. m). Są to warunki, które w naturalny sposób przyciągają do gminy ruch turystyczny, czyniąc z Jeleśni interesującą destynację dla licznej grupy mieszkańców regionu oraz kraju, zainteresowanych różnymi formami rekreacji, turystyki, czy dyscyplinami sportu.

Teren gminy już obecnie jest pokryty bardzo gęstą siecią niezwykle atrakcyjnie przebiegających i długich: szlaków pieszych, ścieżek biegowych oraz rowerowych. Wymagają one dużych nakładów na: oznakowanie, rozbudowę (np. w zakresie nawierzchni, odwodnienia, korekty niwelety czy parametrów przekroju poprzecznego), uzupełnienie w zakresie infrastruktury towarzyszącej (miejsca parkingowe, miejsca odpoczynku dla turystów, miejsca postojowe, różnego rodzaju platformy widokowe, etc.), a przede wszystkim promocji, nie mniej jednak potencjał tej infrastruktury jest ogromny. W skali regionu jest wiele przykładów jednostek samorządu terytorialnego, które w oparciu o podobne walory z powodzeniem budują i promują swoją markę, jako lokalizacje oferujące rowerzystom / turystom dogodne warunki rekreacji, ten kierunek działań z punktu widzenia Jeleśni jest wart poważnego rozważenia. W przeszłości samorząd Jeleśni podejmował już inicjatywy (np. wspólnie ze słowacką gminą partnerską Klin), nakierowane na uzyskanie atrakcyjnej

infrastruktury rowerowej – efektem tego rodzaju przedsięwzięć są istniejące trasy, wyposażone w zadane punkty widokowe / odpoczynkowe. Analizowany obszar tematyczny niewątpliwie wymaga podobnych inicjatyw w najbliższej przyszłości. Sytuacją optymalną byłoby połączenie atrakcyjną ścieżką rowerową, poprzez teren Gminy Jeleśnia, terenów znajdujących się wokół Jeziora Żywieckiego z Jeziorem Namestowskim (Słowacja).

Turystycznym produktem powszechnie już kojarzonym z Korbielowem (masyw Pilska) są stoki narciarskie (uprawianiu tego sportu sprzyja ukształtowanie miejscowości). Trasy narciarskie w Korbielowie są najwyżej położonymi trasami w Beskidach. Infrastruktura techniczna, towarzysząca tym atrakcjom i pozostająca do dyspozycji turystów, pozostawia jednakże wiele do życzenia – jest przestarzała, w ograniczonym stopniu drożna, nieodpowiadająca współczesnym oczekiwaniom turystów / sportowców. Dodatkowo zarówno w Korbielowie, jak i w Sopotni Małej dostępne są trasy do uprawiania narciarstwa biegowego.

Przebiegające przez Gminę szlaki turystyczne prowadzą do trzech znanych górskich schronisk PTTK. W ramach ich przebiegu ulokowane są rozmaite, mało znane i mało popularne atrakcje, takie jak np. zabytkowe przydrożne kapliczki, fortyfikacje z okresu II wojny światowej (Przyborów i Krzyżowa), czy ciekawe ekspozycje tematyczne: „Muzeum Motóra” (remiza OSP w Korbielowie), Regionalna Izba Pracy Twórczej w Jeleśni (budynek dawnej, zabytkowej „organistówki”), ze stałą wystawą sztuki ludowej, czy „Muzeum na Rozdrożu Wsi Krzyżowa i Krzyżówki”, ze swoją ekspozycją tematycznie nawiązującą do tradycji góralskiej regionu. Ciekawa infrastruktura okołoturystyczna, w szczególności dla pasjonatów astronomii, znajduje się także na terenie Sopotni Wielkiej. Jest to Młodzieżowa Stacja Kosmiczna YSS, kopuła Obserwatorium Astronomicznego, makieta Sopotni Wielkiej 2050 oraz towarzyszące im wystawy czasowe, eksponowane na terenie siedziby Stowarzyszenia POLARIS – OPP, a także sali wielofunkcyjnej przy ogólnodostępnym Obserwatorium Astronomicznym.

W ścisłym centrum Jeleśni (rynek) znajduje się unikatowy w skali regionu zabytek architektury, będący jednocześnie lokalnym, znanym i popularnym elementem infrastruktury obsługi ruchu turystycznego – Stara Karczma w Jeleśni (lokal gastronomiczny powszechnie znany i rozpoznawalny w regionie, serwujący potrawy kuchni regionalnej). Jest to najstarszy, zachowany obiekt drewniany, z tego typu przeznaczeniem w tej części Europy. Na terenie Jeleśni w minionym okresie udostępniono nowe, atrakcyjne dla turystów elementy

infrastruktury aktywnych form turystyki (dostępne siecią tras pieszych i rowerowych) – plażę oraz skate park.

Łączna liczba miejsc noclegowych, dostępnych dla turystów na terenie Gminy Jeleśnia wynosi ok. 3.400, zdecydowana większość z nich znajduje się w sołectwach Korbielów oraz Jeleśnia. Szacuje się (nie ma dostępu do aktualnych, pełnych badań z tego zakresu), że Gminę Jeleśnia w skali roku odwiedza ok 80 tys. turystów. Są to w zdecydowanej mierze turyści krajowi, zaledwie 3,45 % spośród tej grup stanowią turyści zagraniczni. Dostępna na terenie Gminy Jeleśnia infrastruktura obsługi ruchu turystycznego (obiekty oferujące miejsca noclegowe) jedynie częściowo odpowiada oczekiwaniom turystów. Są to z jednej strony hotele (pojedyncze przypadki), z drugiej duża liczba kwater dostępnych w ramach tzw. agroturystyki, czy tzw. noclegowych obiektach krótkotrwałego zakwaterowania. Wraz z upływem czasu przybywa obiektów, oferujących turystom możliwości korzystania z noclegów w nowoczesnych, obszernych apartamentach, czy samodzielnych, komfortowych i całorocznych domkach.

Gospodarka odpadami

Usługi z zakresu odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych, przekazywanych przez właścicieli nieruchomości, znajdujących się na terenie Gminy Jeleśnia świadczy na tym obszarze Zakład Gospodarki Komunalnej Jeleśnia Sp. z o.o. Według ewidencji złożonych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, gminnym systemem gospodarowania odpadami w minionym roku objętych było 10.682 os., z 3.715 nieruchomości zamieszkałych oraz 670-ciu domków letniskowych, znajdujących się na terenie Gminy Jeleśnia.

W przeciągu 2021 r. z terenu Gminy Jeleśnia odebrano: 2.740,17 ton wszystkich odpadów, z czego 35,77 % (980,19 ton) stanowiły odpady komunalne zmieszane, a 33,54% (919,04 ton) stanowiły surowce wtórne. W ramach funkcjonującego na terenie Jeleśni gminnego systemu gospodarowania odpadami z terenów zabudowy jednorodzinnej bądź letniskowej odbierane są: odpady komunalne zmieszane (niesegregowane) oraz następujące frakcje odpadów zbieranych selektywnie: papier, szkło, tworzywa sztuczne, metal, odpady ulegające biodegradacji oraz popiół. Dodatkowo od 2013 r. w Jeleśni (ul. Suska 42) funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. W punkcie tym przyjmowane są wyłącznie odpady dostarczane własnym transportem, dostarczane przez

właścicieli i zarządców nieruchomości zamieszkałych / położonych na terenie Gminy Jeleśnia. Są to frakcje takie, jak: tworzywa sztuczne, metal, szkło, papier, odpady ulegające biodegradacji oraz dodatkowo: odpady budowlane i rozbiórkowe, wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki, zużyte opony, a także odzież i inne tekstylia. Wymienione frakcje przyjmowane są (z uwzględnieniem odpowiednich dla każdej z frakcji limitów) nieodpłatnie. Koszty ich przyjęcia i zagospodarowania ponosi Gmina. Łączny poziom kosztów funkcjonowania systemu wdrożonego na terenie Gminy Jeleśnia systemu gospodarki odpadami w 2021 r. wyniósł: 2.643.370,32 PLN.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Jeleśni cieszy się dużym zainteresowaniem ze strony mieszkańców Gminy, nie mniej jednak jego infrastruktura w najbliższym okresie wymagać będzie inwestycji (dot.: utwardzenia placu przeładunkowego, wybudowania boksów do prowadzenia gospodarki odpadami, przynajmniej częściowego zadaszenia czy wyposażenia w sprzęt i urządzenia do gospodarki odpadami: ładowarkę teleskopową oraz kontenery na odpady).

Na terenie Gminy Jeleśnia nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Odpady komunalne zmieszane oraz pozostałości z mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych są przekazywane do instalacji do mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów, znajdujących się w regionie: Żywcu, Tychach, Zabrze.

W 2021 r. Gmina osiągnęła poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych oraz szkła, odebranych z jej terenu równy 70% (przy wymaganym przepisami prawa pułapie równym 44%).

Zasoby kulturowe, infrastruktura kultury

Swoją działalność w obszarze kultury Gmina Jeleśnia prowadzi poprzez swoją jednostkę organizacyjną, jaką jest Gminny Ośrodek Kultury w Jeleśni – samorządowa instytucja kultury, obejmująca swoim działaniem teren całej Gminy Jeleśnia, której tradycje liczą bez mała 50 lat (utworzono ją jeszcze w 1973 r.). Zadania GOK w Jeleśni polegają przede wszystkim na upowszechnianiu kultury, realizacji działań z zakresu edukacji kulturalnej oraz wychowywaniu w kulturze. Głównym celem tej instytucji jest ochrona, zachowanie, a także popularyzacja w szerokiej skali unikatowych elementów lokalnego dziedzictwa kulturowego Gminy, zarówno materialnych, jak i niematerialnych. W 2021 r. w

GOK w Jeleśni zatrudnione były 4 osoby – 2 pracowników merytorycznych oraz 2 osoby wykonujące zadania administracyjne oraz techniczne.

Zasadniczo ofertę kulturalną GOK w Jeleśni podzielić można na zakres obejmujący zajęcia stałe, realizowane systematycznie w przeciągu całego roku oraz cykliczne imprezy kulturalne i rozrywkowe. Wśród najistotniejszych i najpopularniejszych wśród odbiorców elementów zakresu obejmującego zajęcia stałe wymienić należy:

- Warsztaty zdobnictwa bibułkowego dla dorosłych,
- Warsztaty zdobnictwa bibułkowego dla turystów (realizowane w sezonie letnim),
- Warsztaty zdobnictwa bibułkowego dla dzieci,
- Warsztaty plastyczne dla dorosłych, realizowane w ramach klubu malarskiego TRAPEZ,
- Warsztaty muzyczne z kapelą góralską,
- Naukę gry na tradycyjnych instrumentach góralskich, realizowane w ramach Ogniska Twórczości Artystycznej Fundacji Braci Golec,
- Warsztaty szycia dla dzieci,
- Zajęcia z gimnastyki i akrobatyki ogólnorozwojowej,
- Zajęcia fitness / zumba dla kobiet,
- Zajęcia z języka angielskiego dla dzieci,
- Zajęcia z języka hiszpańskiego dla dzieci,
- Zajęcia jogi,
- Zajęcia z tańca współczesnego.

Osobny cykl zajęć z zakresu edukacji kulturalnej jest także realizowany pod nadzorem GOK w Jeleśni w Sopotni Małej (budynek dawnej strażnicy). Zajęcia te prowadzone są przez Stowarzyszenie Społeczno – Kulturalne ROMANKA i obejmują:

- Warsztaty tańca i śpiewu Zespołu Regionalnego ROMANKA,
- Warsztaty śpiewu białym głosem Zespołu Regionalnego ROMANKA,
- Warsztaty gry na instrumentach ludowych w manierze górali Beskidu Żywieckiego „Instrumenty pasterskie – najprostsza forma muzykowania górali Beskidu Żywieckiego”,
- Warsztaty tradycyjnej kapeli góralskiej – dudy, skrzypce,
- Zajęcia z kultywowania folkloru i sztuki ludowej.

Istotną część działalności GOK w Jeleśni to stały, regularny kontakt, skupianie i konsolidowanie środowiska, a także utrwalanie twórczości lokalnych artystów, twórców ludowych. GOK systematycznie dokonuje nagrań filmowych z udziałem tych osób (rzeźbiarze, malarze, twórcy instrumentów, przedmiotów artystycznych, rękodzielnicy, bibułkarze, gawędziarze, etc.) oraz następnie popularyzuje uzyskane w ten sposób materiały.

Gminny Ośrodek kultury utrzymuje i udostępnia galerię sztuki ludowej obejmującą m.in.: rzeźbę Józefa Mentla, zdobnictwo bibułkowe, drewnianą zabawkę ludową oraz malarstwo olejne. Dodatkowo GOK jest współorganizatorem konkursów takich jak: Posiady Gawędziarskie, Konkurs Gry na Unikatowych Instrumentach Ludowych oraz Konkurs Śpiewu Tradycyjnego.

Wśród najpopularniejszych, cieszących się największym zainteresowaniem nie tylko lokalnie, lecz także w skali regionu wśród odbiorców imprez, organizowanych lub współorganizowanych przez GOK w Jeleśni wymienić należy:

- Redyk – wiosenne wypędzenie owiec na hale beskidzkie, folklorystyczna impreza mająca na celu promocję owczarstwa, organizowana od ponad 20-tu lat w Korbielowie, na Hali Glinne. Podczas imprezy ma miejsce unikatowy w skali regionu pokaz obrzędowości, związanej z tradycyjnym wypędem owiec na hale – pożegnanie baców we wsi, wyprowadzenie baców na halę, mieszanie owiec, strzyżenie owiec, okadzanie i pierwszy udój owiec na hali, kłaganie sera, wyrób bundzu i bryndzy z ukazaniem codziennego życia na hali,
- Piknik militarny – organizowany w Krzyżowej jako upamiętnienie wybuchu II wojny światowej,
- Dni Jeleśni – największa impreza kulturalna, odbywająca się na terenie całej Gminy Jeleśnia w okresie wakacyjnym, w szczycie sezonu turystycznego,
- Dożynki – święto związane z kultywowaniem obrzędów dziękczynienia za plony, w 2021 r. Jeleśnia była gospodarzem XXI Dożynek Województwa Śląskiego, organizowanych wspólnie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego,
- Jarmark adwentowy (zorganizowany po raz pierwszy w grudniu 2021 r.),
- Kolędowanie w Sopotni Małej – noworoczna impreza artystyczna, integrująca społeczność lokalną gminy,
- Zawody narciarskie w Jeleśni – amatorskie zawody w narciarstwie alpejskim, o Puchar Pilska, odbywające się w Korbielowie, na Hali Miziowej,

- Święto myśliwych HUBERTUS – impreza skupiająca miłośników koni, popularyzująca hipikę, oferująca możliwość brania udziału w konkursach i gonitwach,
- Bieg na Pilsko – impreza sportowa promująca szeroko rozumianą aktywność fizyczną.

Od ponad dekady na terenie Gminy odbywa się Festiwal Ciemnego Nieba, współorganizowany przez Stowarzyszenie POLARIS-OPP, Urząd Gminy, a od 2022 r. także GOK. Jest to znane, coraz bardziej rozpoznawalne wydarzenie, przyciągające na teren gminy entuzjastów, miłośników oraz pasjonatów astronomii, a także turystów z regionu i kraju.

Dodatkowa, dostępna na terenie Jeleśni stała wystawa sztuki ludowej dostępna jest w Regionalnej Izbie pracy twórczej. Prezentowane są tam eksponaty z zakresu: rzeźby, malarstwa, w tym malarstwa na szkle, rękodzieła artystycznego, zabawkarstwa, etc. Oprócz tego na terenie izby funkcjonuje osobna wystawa starych sprzętów dawnego gospodarstwa wiejskiego na Żywiecczyźnie.

Analiza SWOT

SWOT to popularna metoda do porządkowania i analizy informacji. Nazwa jest akronimem od angielskich słów, określających cztery elementy składowe analizy:

- S (Strengths) – mocne strony: to co stanowi atut, przewagę, zaletę,
- W (Weaknesses) – słabe strony: to co stanowi słabość, barierę, wadę,
- (Opportunities) – szanse: to co stwarza szansę korzystnej zmiany,
- T (Threats) – zagrożenia: to co stwarza niebezpieczeństwo niekorzystnej zmiany.

Analiza SWOT to metoda, dzięki której możliwe jest uporządkowanie informacji zebranych w diagnozie i zastanowienie się, jak poszczególne zasoby wpływają na rozwój. Pozwala ona opracować strategię działania opartą na silnych stronach i szansach, przy jednoczesnym eliminowaniu bądź ograniczaniu słabych stron i zagrożeń. Poniższa analiza jest zatem syntetycznym zestawieniem silnych i słabych stron Gminy oraz stojących przed Gminą szans i niebezpiecznych z jej punktu widzenia zagrożeń. Silne i słabe strony wynikają z wewnętrznych uwarunkowań, są pochodną zrealizowanych dotychczas działań, są podsumowaniem części diagnostycznej. Szanse i zagrożenia to obiektywne czynniki, wynikające z uwarunkowań w szeroko pojętym otoczeniu Gminy.

Czynniki wewnętrzne – mocne strony

- Relatywnie duża, choć wraz z upływem czasu wyraźnie malejąca liczba mieszkańców Gminy, znaczna liczba mieszkańców związanych z Jeleśnią, postrzegających ten teren jako docelowe miejsce zamieszkiwania, aktywności społecznej i gospodarczej,
- Rozpoznawalność i popularność marki „Jeleśnia” – utytułowanie w konkursach (np. konkurs „Piękna Wieś Województwa Śląskiego”, którego organizatorem jest Urząd Marszałkowski Woj. Śląskiego, w którym Pewel Wielka zajęła III miejsce (2019 r.), a Korbielów uzyskał wyróżnienie (2020 r.),
- Niewątpliwe walory przyrodnicze i krajobrazowe Gminy, górski krajobraz z dużą ilością lasów, hal, rzek i potoków górskich, zapewniający Gminie szczególnie charakter,
- Dostępność na terenie Jeleśni zasobów przyrodniczych, które optymalnie kwalifikują się do efektywnego wykorzystania jako lokalne / regionalne produkty turystyczne

(np.: Pilsko - najwyższy szczyt w woj. Śląskim (1557 m n. p. m.), z mikroklimatem sprzyjającym uprawianiu narciarstwa, czy największy w Beskidach wodospad, znajdujący się w Sopotni Wielkiej,

- Duża ilość i znaczna długość niezwykle atrakcyjnie przebiegających po terenie Gminy szlaków pieszych i ścieżek (z dojściem do 3 schronisk turystycznych) rowerowych, odznaczających się z punktu widzenia swoich walorów autentycznym potencjałem, jako magnes przyciągający do Gminy ruch turystyczny, pod warunkiem ich odpowiedniej rozbudowy i efektywnego wypromowania,
- Dostępność na terenie Gminy atrakcyjnie ułożonych stoków narciarskich, sprzyjających tej dyscyplinie sportu z punktu widzenia np. okresu zalegania pokrywy śnieżnej,
- Dostępność na terenie Gminy elementów infrastruktury okołoturystycznej, przyciągających do Jeleśni ruch turystyczny i będących w stanie ten ruch koncentrować / obsługiwać (np. Stara Karczma w Jeleśni, położona na Szlaku Architektury Drewnianej Województwa Śląskiego, z jej liczącą setki lat tradycją, Muzeum Motóra w Korbielowie, Muzeum na Rozdrożu w Krzyżowej, Młodzieżowa Stacja Kosmiczna YSS w Sopotni Wielkiej, Obserwatorium Astronomiczne wraz z towarzyszącymi tej infrastrukturze dodatkowymi atrakcjami na terenie Sopotni Wielkiej, wypożyczalnia rowerów i sprzętu turystycznego w Korbielowie oraz pozostałe),
- Warunki sprzyjające dalszym pracom z zakresu budowy atrakcyjnej dla turystów plaży – zarówno w Jeleśni, jak i Korbielowie,
- Brak uciążliwego przemysłu,
- Korzystna komunikacyjna dostępność Gminy – zarówno koleją (linią kolejową łączącą Żywiec z Suchą Beskidzką), jak też transportem samochodowym (drogą wojewódzką nr 945 – trasą biegnącą z Bielska-Białej, poprzez Żywiec, do Jeleśni i dalej, do granicy państwa w Korbielowie),
- Bliskość Słowacji i Tatr Zachodnich,
- Wołosi - historia, dziedzictwo materialne i niematerialne tej grupy etnicznej, wielokulturowość,
- Głębokie i mocne, jednocześnie unikatowe tradycje kulturowe, w tym lokalny dialekt, folk i folk-art, lokalna, endemiczna kuchnia,

- Duża i w dalszym ciągu wzrastająca popularność lokalnych produktów spożywczych (sery owcze) i wyroby rękodzielnicze
- Duża liczba wydarzeń o charakterze sportowym, turystycznym, kulturalnym czy rekreacyjnym, organizowanych na terenie Gminy i cieszących się znacznym zainteresowaniem oraz frekwencją w skali ponadlokalnej, w tym np.: Puchar Pilska Slalom Gigant (marzec), Redyk (maj), Bieg na Pilsko (czerwiec), Dni Jeleśni (lipiec), Piknik Militarny (wrzesień), Hubertus (październik),
- Duża oferta działek pod zabudowę mieszkaniową i rekreacyjną, uznawanych za atrakcyjne w skali całego regionu,
- Zapewniony dostęp do szerokopasmowego Internetu,
- Szeroko zakrojona, finalizowana termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, duży zakres zadań zrealizowanych dotychczas z myślą o czystym środowisku naturalnym Gminy (atmosferze),
- Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych, w tym znaczna liczba podmiotów zainteresowanych aktywną działalnością w obszarze obsługi ruchu turystycznego, koncentrującego się na terenie Jeleśni,
- Intensywna działalność inwestycyjna Gminy w zakresie poprawy stanu technicznego sieci dróg lokalnych, przekładająca się na coraz większą dostępność komunikacyjną Gminy,
- Postępujący proces rozbudowy sieci infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej,
- Dobrze zorganizowany system gospodarowania odpadami na terenie Gminy,
- Ustabilizowane finanse gminy, w tym systematycznie spłacane zadłużenie, generowana nadwyżka w ramach budżetu gminy,
- Efektywna działalność ochotniczych straży pożarnych na terenie gminy, zapewniająca bezpieczeństwo.

Czynniki wewnętrzne – słabe strony

- Utrzymujący się od wielu lat ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji, niekorzystna z punktu widzenia przyszłości struktura demograficzna społeczeństwa (duża liczba osób w wieku poprodukcyjnym, bardzo duża liczba osób w wieku produkcyjnym, nieproporcjonalnie nieliczna grupa osób w wieku przedprodukcyjnym),

- Zanieczyszczenie powietrza, zwłaszcza w sezonie grzewczym, wynikające w dużej mierze ze znacznej liczby przestarzałych palenisk, kwalifikujących się do likwidacji,
- Problem suszy hydrologicznej, powodujący problemy w uzyskaniu lokalnie adekwatnej do zapotrzebowania Gminy ilości wody),
- Infrastruktura zaopatrywania terenu Gminy w wodę (przede wszystkim stacje uzdatniania wody) niezapewniająca realizacji potrzeb Gminy w tym obszarze,
- Brak sieci gazowniczej, niski stopień zaawansowania prac z zakresu budowy sieci gazowej obejmującej swoim zasięgiem teren Gminy,
- Stara, wymagająca modernizacji, infrastruktura narciarska,
- Ścieżki rowerowe, choć niewątpliwie atrakcyjne, to wymagające znacznych nakładów (nawierzchnie, oznakowanie, infrastruktura towarzysząca, etc.),
- Zaległości w obszarze efektywnej promocji oferty turystycznej oraz marki Gminy, niewystarczająca komunikacja atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gminy,
- Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyczna, okołoturystyczna, rekreacyjna, hotelarska i gastronomiczna,
- Niedostateczna liczba przedsiębiorstw oferujących miejsca pracy dla mieszkańców,
- Słabość lokalnego sektora MSP – zarówno kapitałowa, kadrowa, jak i technologiczna, niska liczba przedsiębiorstw legitymujących się zdolnością kredytową oraz potencjałem inwestycyjnym (przede wszystkim w sektorze obsługi ruchu turystycznego),
- Braki w infrastrukturze drogowej oraz niewystarczający (z punktu widzenia intensywności ruchu drogowego) stan niektórych dróg gminnych,
- Niedostateczna dostępność ciągów pieszych wzdłuż ruchliwych odcinków dróg,
- Brak odpowiedniej ilości miejsc parkingowych przy atrakcjach turystycznych,
- Brak żłobka,
- Brak ośrodka opieki nad osobami starszymi, niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi,
- Brak mieszkań socjalnych,
- Niedostateczny potencjał przedsiębiorstw działających lokalnie w sektorze obsługi ruchu turystycznego,
- Wymagający aktualizacji Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego.

Czynniki zewnętrzne – szanse

- Duża liczba mieszkańców regionu / kraju, zaliczanych do grupy osób wydolnych finansowo, będących tym samym w stanie finansować koszty związane z własnym wypoczynkiem, rekreacją, uprawianiem sportu, etc.,
- Moda na turystykę krajową (w tym szeroko pojętą turystyczną aktywność fizyczną), wakacje blisko domu, poszukiwania małych niezatłoczonych miejscowości na letni i zimowy wypoczynek – skutki pandemii COVID-19,
- Zwiększenie skłonności Polaków do oszczędzania, a co za tym idzie wybór wypoczynku w kraju, zamiast za granicą,
- Moda na drugi, letni dom poza miastem, blisko natury,
- Moda na zdrowe, lokalne, naturalne jedzenie, zainteresowanie lokalnym dziedzictwem niematerialnym,
- Rosnąca popularność uprawiania sportu / rekreacji z wykorzystaniem rowerów (różne formy) – w kontekście bardzo dużego potencjału Gminy Jeleśnia, jako destynacji dla osób zainteresowanych tego typu aktywnością,
- Duży zakres różnego rodzaju inwestycji, zrealizowanych w regionie w okresie 2014 – 2020, polegających na budowie / rozbudowie elementów infrastruktury okołoturystycznej / infrastruktury aktywnych form turystyki, odznaczających się potencjałem w przyciąganiu na teren regionu intensywnego ruchu turystycznego,
- Zakończenie budowy infrastruktury drogowej w regionie (autostrady A 1 i A 4, sieć dróg ekspresowych),
- Modernizacja infrastruktury kolejowej, szybszy i łatwiejszy dojazd koleją do Jeleśni
- Położenie na międzynarodowym szlaku komunikacyjnym, w kontekście noclegów tranzytowych,
- Zjawisko overtourismu w pobliskich regionach turystycznych (Beskid Śląski, Podhale, słowackie Tatry Zachodnie),
- „500+” inne programy socjalne wspierające polskich konsumentów,
- Zewnętrzne źródła finansowania inwestycji podejmowanych i realizowanych przez samorządy, ale także sektor MMŚP,
- Wsparcie dla branży turystycznej oraz pozostałych przedsiębiorców w ramach zwalczania skutków pandemii COVID-19 ze strony rządu i samorządu wojewódzkiego,

- Możliwości sieciowania produktów turystycznych i kulturowych oraz podjęcia współpracy międzysektorowej: samorząd, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, aktywiści, lokalni producenci, mieszkańcy,
- Moda wynikająca ze zwiększonego zainteresowania folkiem,
- Możliwość włączenia się Jeleśni w regionalny i krajowy system promocji atrakcyjności turystycznej (Śląska Organizacja Turystyczna, Polska Organizacja Turystyczna).

Czynniki zewnętrzne – zagrożenia

- Depopulacja gminy i Polski,
- Niekorzystne zmiany klimatyczne, susza hydrologiczna, ciepłe zimy, gwałtowne, trudne do przewidywania zjawiska atmosferyczne (w przypadku powiatu żywieckiego występujące częściej, w porównaniu do pozostałych terenów regionu),
- Ogólnopolski (europejski) kryzys gospodarczy – wysoka inflacja, dynamicznie wzrastające ceny, zmniejszająca się liczba wysokiej jakości miejsc pracy, zmniejszający się popyt na towary i usługi,
- Zmniejszająca się dostępność kredytów jako zewnętrznego źródła finansowania różnego rodzaju przedsięwzięć inwestycyjnych (z uwagi na rosnące stopy procentowe, coraz bardziej restrykcyjną politykę kredytową banków komercyjnych) – czynnik dotyczący samorząd, sektor MSP, osoby fizyczne,
- Wzrost cen paliw, mediów, żywności, negatywnie przekładający się na perspektywy dla świadczenia usług przez mikro i małe przedsiębiorstwa w ramach lokalnego sektora obsługi ruchu turystycznego,
- Zwiększone, na przestrzeni minionego okresu oczekiwania turystów odnośnie jakości / standardu świadczonych im usług (dot. np. usług noclegowych, gastronomicznych, czy szeroko pojętych usług adresowanych do turystów), będące w licznych przypadkach barierą dla lokalnego sektora MSP,
- PostCOVID-owe spowolnienie gospodarcze,
- Brak konsekwencji w działaniach na rzecz środowiska (zmiana sposobu ogrzewania domów, zapobieganie suszy hydrologicznej),
- Wzrastające ceny mediów grzewczych, co skłania do ogrzewania tańszymi, nieekologicznymi środkami,

- Nieplanowany, niekontrolowany, chaotyczny rozwój turystyki w gminie Jeleśnia,
- Ekspansja sztucznego światła na terenie powstałego Obszaru Ochrony Ciemnego Nieba, prowadząca do zaprzepaszczenia dotychczasowych, wieloletnich starań o uzyskanie unikatowego w skali kraju tytułu IDSC oraz smart village na terenie gminy Jeleśnia,
- Dalszy wzrost nakładów marketingowych na komunikację atrakcyjności turystycznej pobliskich ośrodków turystycznych w Polsce i na Słowacji,
- Pogarszanie się stanu zdrowia Polaków i starzenie się społeczeństwa,
- Zwiększające się obciążenia administracji wynikające z narzuconych przez Państwo obowiązków.

Misja i wizja

Misją Gminy Jeleśnia jest efektywne wykorzystanie potencjału jej obszaru do celów związanych z dynamicznym i jednocześnie zrównoważonym rozwojem, jako terenu atrakcyjnego pod kątem turystycznym, koncentrującego intensywny ruch turystyczny oraz oferującego mieszkańcom warunki prowadzenia ich gospodarstw domowych odpowiadające współczesnym standardom i oczekiwaniom.

W rezultacie wdrożenia strategicznych założeń niniejszego dokumentu Gmina Jeleśnia jest docelowo znaną i popularną destynacją turystyczną w skali Województwa Śląskiego – jest często wybierana przez mieszkańców tego terenu jako miejsce wypoczynku, rekreacji i uprawiania aktywnych form turystyki, w ramach wyjazdów dłuższych, aniżeli jednodniowe. Jeleśnia zawdzięcza to dostępnej na swoim terenie, atrakcyjnej i rozwiniętej infrastrukturze aktywnych form turystyki – przede wszystkim ścieżkom rowerowym, trasom pieszym oraz biegowym. Dzięki niej Jeleśnia jest często odwiedzana przez osoby zainteresowane aktywnym wypoczynkiem – w sezonie wiosenno – letnio – jesiennym na rowerach, a w sezonie zimowym na nartach. Osoby odwiedzające Jeleśnię mają dobrą orientację w zakresie oferty turystycznej tej gminy (co jest rezultatem efektywnych i zakrojonych na szeroką skalę działań promocyjnych, docierających do licznej grupy odbiorców). Mają zapewnione dogodne możliwości parkowania pojazdów oraz korzystania z atrakcyjnych elementów infrastruktury, uzupełniającej trasy piesze, rowerowe i biegowe. Dodatkowo mają zapewniony dostęp do innowacyjnych narzędzi promujących turystykę, takich jak elektroniczne mapy, interaktywne przewodniki, aplikacje ułatwiające korzystanie z lokalnej oferty turystycznej.

Jeleśnia jest terenem oferującym atrakcyjne warunki prowadzenia działalności gospodarczej – przede wszystkim w sektorze obsługi ruchu turystycznego. Jest to efekt zwiększonego popytu na usługi, adresowane do turystów, dzięki podwyższonej frekwencji turystów na tym obszarze. Przedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą na terenie Jeleśni we wskazanym sektorze tworzą nowe, trwałe miejsca pracy, dostępne dla mieszkańców, realizują własne przedsięwzięcia inwestycyjne, w obrębie infrastruktury stanowiącej ich własność, czy znajdującej się w ich zarządzie, dzięki czemu lokalna infrastruktura obsługi ruchu turystycznego / infrastruktura okołoturystyczna wraz z upływem czasu staje się coraz bardziej atrakcyjna i dostosowania do potrzeb i oczekiwań turystów.

Ruch turystyczny obsługiwany na terenie gminy ma charakter uporządkowany i zrównoważony, koncentruje się w wyznaczonych, dobrze do tego przygotowanych miejscach, z uwzględnieniem konieczności chronienia przyrody.

Gmina Jeleśnia to obszar, na którym środowisko naturalne w zredukowanym, w stosunku do przeszłości stopniu jest degradowane działalnością człowieka. Dzięki działaniom, nakierowanym na modernizację znacznej liczby gospodarstw domowych (likwidacja przestarzałych palenisk, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii do energetycznego zaopatrzenia budynków) możliwe okazało się ograniczenie skali, w jakim środowisko naturalne, głównie atmosfera degradowane było poprzez ponadnormatywną emisję szkodliwych gazów i pyłów. Dzięki objęciu całej gminy zasięgiem sieci kanalizacji sanitarnej możliwe było skierowanie ogółu powstających na terenie ścieków gospodarczo bytowych do właściwych dla nich oczyszczalni. Inwestycje w obszarze sieci wodociągowej oraz lokalnej infrastruktury do pozyskiwania wody (stacje uzdatniania wody) pozwoliły rozwiązać problem dostępności wody, o odpowiednich parametrach na całym obszarze gminy. Dobrze zorganizowany na terenie gminy system gospodarki odpadami umożliwia efektywne zbieranie ogółu odpadów powstających na tym obszarze, przy racjonalnym poziomie związanych z tym kosztów. Część odpadów jest odbierana bezpośrednio od gospodarstw domowych z terenu gminy, część ze specjalnych punktów przekazywania odpadów (dotyczy terenów trudnodostępnych, charakteryzujących się rozproszoną zabudową), a część jest dowożona przez mieszkańców bezpośrednio do Punktu Selekttywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Jeleśni, gdzie są przygotowywane do ekspedycji do właściwego zakładu zagospodarowania.

Gmina Jeleśnia jest dostępna siecią regionalnych połączeń drogowych, charakteryzujących się parametrami odpowiadającymi nasileniu ruchu drogowego w regionie oraz dodatkowo koleją. Oprócz tego gmina jest korzystnie skomunikowana wewnątrz – siecią dróg lokalnych, zapewniających bezpieczny dostęp do wszystkich przysiółków o każdej porze roku, siecią lokalnych ciągów pieszo rowerowych oraz ciągami pieszymi, biegnącymi wzdłuż najbardziej ruchliwych dróg, skutecznie separującymi ruch pieszy od kołowego. Newralgiczne punkty w obrębie lokalnej sieci połączeń drogowych są dobrze zabezpieczone na okoliczność występowania niebezpiecznych w skutkach zdarzeń – oznakowane, oświetlone, fizycznie zabezpieczone azylami dla pieszych, wyspami separującymi ruch, barierami.

Mieszkańcy gminy, dzięki realizacji założeń strategicznych niniejszego dokumentu mogą korzystać z licznych, istotnych dla nich udogodnień. Mają zapewnioną możliwość procedowania szerokiego zakresu swoich spraw w Urzędzie Gminy on-line – bez konieczności osobistego stawiennictwa w tej instytucji. Urząd Gminy wraz z podległymi mu jednostkami organizacyjnymi jest instytucją dobrze przygotowaną do efektywnego reagowania w sytuacjach szczególnych (takich jak np. zagrożenia epidemiczne, terrorystyczne, kryzysy migracyjne, czy konflikty zbrojne) i wspierania w takich sytuacjach mieszkańców. Rodzice najmłodszych dzieci z terenu gminy mają zapewnioną możliwość oddawania ich pod opiekę żłobka, co zasadniczo ułatwia wznowienie aktywności zawodowej po urlopie macierzyńskim i powrót na rynek pracy. Opieka nad osobami zależnymi, niepełnosprawnymi oraz seniorami z terenu gminy ma charakter zinstytucjonalizowany – jest realizowana w ramach nowego ośrodka opieki dziennej. Osoby, które znalazły się w sytuacji szczególnej (najczęściej w wyniku wystąpienia różnego rodzaju katastrof czy klęsk żywiołowych) mogą liczyć na pomoc ze strony samorządu, który w odróżnieniu od sytuacji w przeszłości dysponuje własnym zasobem mieszkań komunalnych.

Dzięki wymienionym czynnikom mieszkańcy są w dużym stopniu związani z terenem gminy, postrzegają go i traktują jak docelowe miejsce prowadzenia gospodarstw domowych, swojej aktywności zawodowej, gospodarczej i społecznej. Coraz mniejsza liczba osób, z grona mieszkańców gminy decyduje się na opuszczenie Jeleśni i wybór innej lokalizacji w regionie, kraju, czy za granicą, jako miejsca zamieszkiwania. Jednocześnie coraz większa liczba osób spoza gminy jest realnie zainteresowana nieruchomościami, dostępnymi na jej terenie oraz realizacją w Gminie Jeleśnia własnych inicjatyw z zakresu indywidualnego budownictwa mieszkaniowego.

Cele strategiczne i operacyjne

Cele strategiczne

Poniżej zamieszczono wykaz kluczowych celów strategicznych Gminy Jeleśnia, determinujących jej działania:

- I. Zwiększenie popularności Gminy Jeleśnia jako atrakcyjnej turystycznie lokalizacji, zapewniającej warunki do wypoczynku i rekreacji,
- II. Efektywne wykorzystanie potencjału przyrodniczo krajobrazowego gminy do jej rozwoju jako obszaru atrakcyjnego turystycznie,
- III. Ochrona środowiska naturalnego i walorów Gminy wraz z tworzeniem korzystnych warunków zamieszkiwania na jej terenie,
- IV. Wysokiej jakości, funkcjonalna i dostępna infrastruktura, zapewniająca mieszkańcom oczekiwany poziom codziennego życia,
- V. Efektywne i adekwatne reagowanie w sytuacjach kryzysowych / wyjątkowych,
- VI. Aktywna integracja społeczno – ekonomiczna mieszkańców.

Cele operacyjne

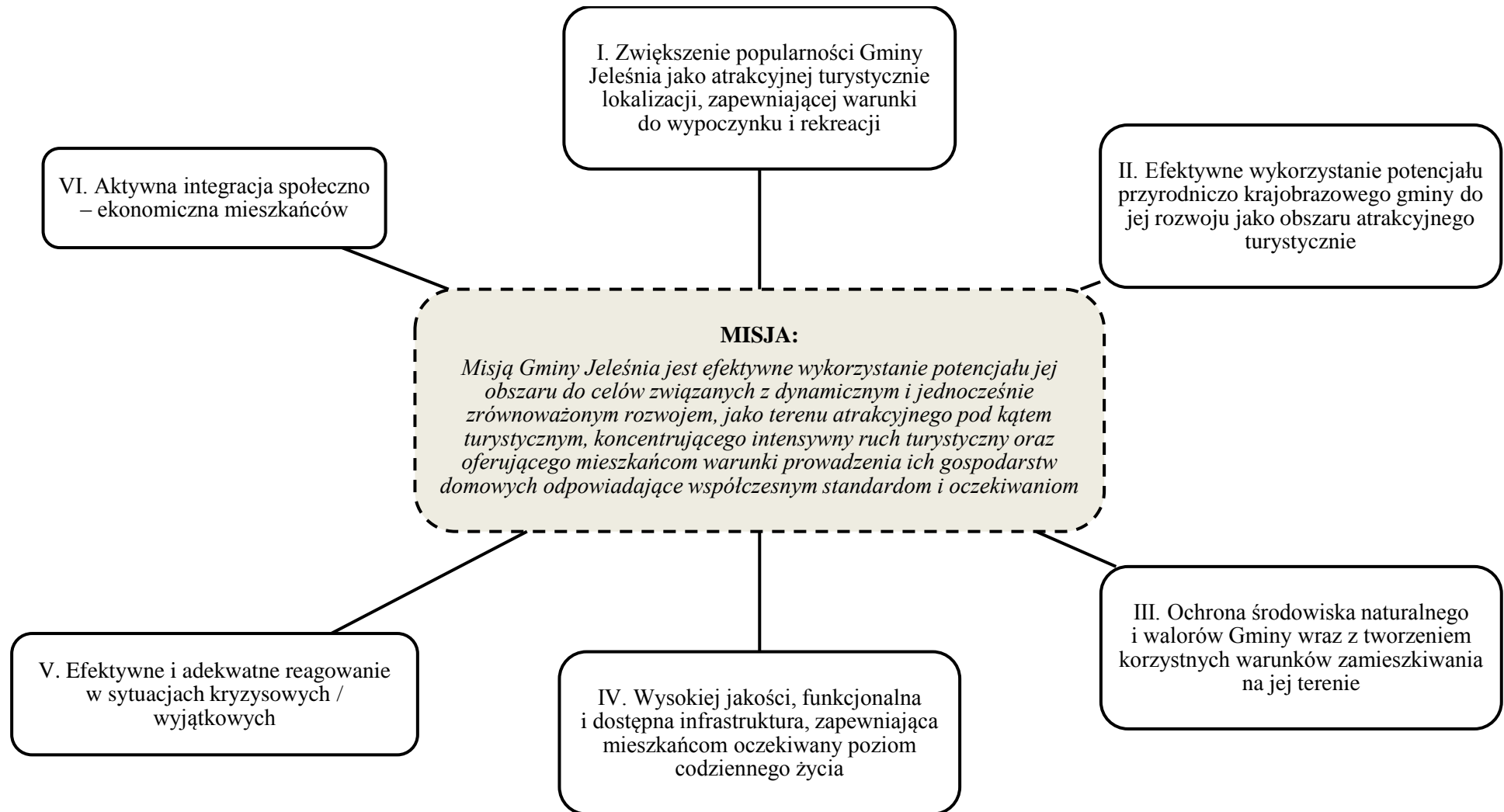
Każdemu z wymienionych celów strategicznych przyporządkowano właściwe dla niego cele operacyjne. Ich wykaz zamieszczono poniżej:

- I. W zakresie celu strategicznego nr I: „Zwiększenie popularności Gminy Jeleśnia jako atrakcyjnej turystycznie lokalizacji, zapewniającej warunki do wypoczynku i rekreacji”:

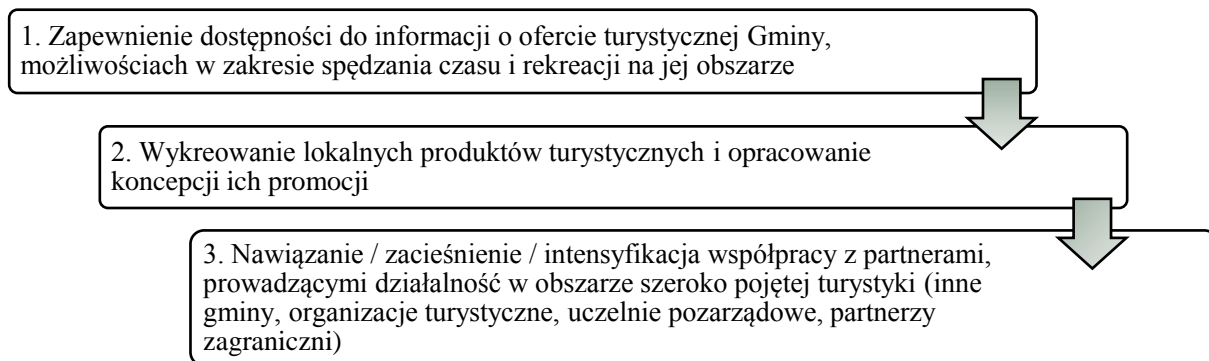
1. Zapewnienie dostępności do informacji o ofercie turystycznej Gminy, możliwościach w zakresie spędzania czasu i rekreacji na jej obszarze,
 2. Wykreowanie lokalnych produktów turystycznych i opracowanie koncepcji ich promocji,
 3. Nawiązanie / zacieśnienie / intensyfikacja współpracy z partnerami, prowadzącymi działalność w obszarze szeroko pojętej turystyki (inne gminy, organizacje turystyczne, uczelnie pozarządowe, partnerzy zagraniczni).
- II. W zakresie celu strategicznego nr II: „Efektywne wykorzystanie potencjału przyrodniczo krajobrazowego gminy do jej rozwoju jako obszaru atrakcyjnego turystycznie”:
1. Zwiększenie jakości, dostępności oraz atrakcyjności gminnej sieci ścieżek rowerowych,
 2. Zwiększenie jakości, dostępności oraz atrakcyjności przebiegającej przez gminę sieci szlaków turystycznych,
 3. Budowa nowych, rozbudowa i zwiększenie jakości istniejących obiektów infrastruktury okołoturystycznej / aktywnych form turystyki,
 4. Nawiązanie współpracy z instytucjami / organizacjami, będącymi dysponentami terenów / obiektów / infrastruktury znajdującej się na terenie gminy, a mającej wpływ na jej turystyczny rozwój (Lasy Państwowe, PTTK, Wody Polskie, etc.),
- III. W zakresie celu strategicznego nr III: „Ochrona środowiska naturalnego i walorów Gminy wraz z tworzeniem korzystnych warunków zamieszkiwania na jej terenie”:
1. Zapewnienie mieszkańcom / podmiotom gospodarczym dostępu do wysokiej jakości wody, umożliwiającej codzienne funkcjonowanie,
 2. Zapewnienie mieszkańcom / podmiotom gospodarczym możliwości odprowadzania ścieków do oczyszczalni,
 3. Promocja OZE jako efektywnego sposobu energetycznego zaopatrzenia gospodarstw domowych,

4. Ograniczenie skali, w jakiej archaiczne paleniska w poszczególnych gospodarstwach domowych z terenu gminy negatywnie oddziałują na środowisko naturalne, przede wszystkim atmosferę,
 5. Efektywne, komfortowe dla mieszkańców gospodarowanie odpadami komunalnymi, powstającymi na terenie gminy,
 6. Efektywna ochrona przyrody na terenie gminy z uwzględnieniem bioróżnorodności,
 7. Zapewnienie na terenie gminy warunków, sprzyjających ograniczeniu skali wykorzystania tradycyjnych indywidualnych środków transportu – pojazdów samochodowych.
- IV. W zakresie celu strategicznego nr IV: „Wysokiej jakości, funkcjonalna i dostępna infrastruktura, zapewniająca mieszkańcom oczekiwany poziom codziennego życia”:
1. Odpowiadająca potrzebom mieszkańców oraz przyjezdnych wysoka dostępność komunikacyjna gminy,
 2. Wysoki poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
 3. Wysokiej jakości infrastruktura sprzyjająca codziennej aktywności fizycznej,
 4. Wysokiej jakości, dostępna infrastruktura usług społecznych,
 5. Zwiększenie dostępności usług publicznych Urzędu Gminy,
- V. W zakresie celu strategicznego nr V: „Efektywne i adekwatne reagowanie w sytuacjach kryzysowych / wyjątkowych”:
1. Aktualne i wdrożone procedury, uwzględniające funkcjonowanie Gminy w sytuacjach szczególnych,
 2. Zabezpieczone zasoby sił i środków, przewidzianych do wykorzystywania w warunkach wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych, zagrożeń, klęsk, etc.
 3. Gminna infrastruktura przystosowana do funkcjonowania oraz wykorzystywania jej w sytuacjach nadzwyczajnych.
- VI. W zakresie celu strategicznego nr VI: „Aktywna integracja społeczno – ekonomiczna mieszkańców”:

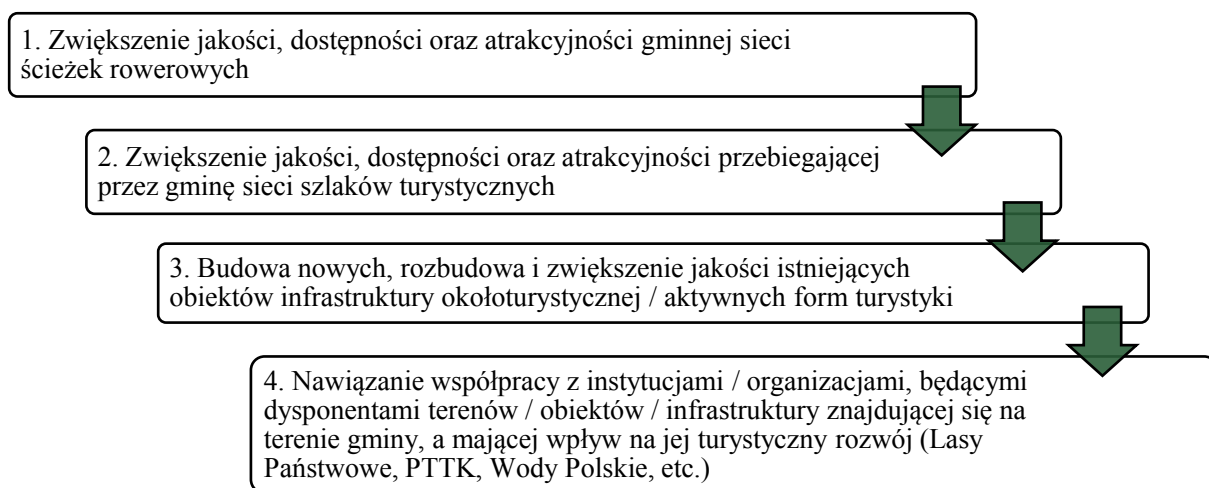
1. Wysoka jakość edukacji dzieci i młodzieży,
2. Ochrona, kultywowanie i upowszechnianie niematerialnych elementów lokalnej spuścizny kulturowej,
3. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego,
4. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, zależnych, w tym ich rodzin i osób, sprawujących nad nimi opiekę,
5. Wsparcie mieszkańców w procesie uzyskiwania nowych kwalifikacji, aktualizacji kwalifikacji dotychczas uzyskanych, uzyskiwania nowych umiejętności.

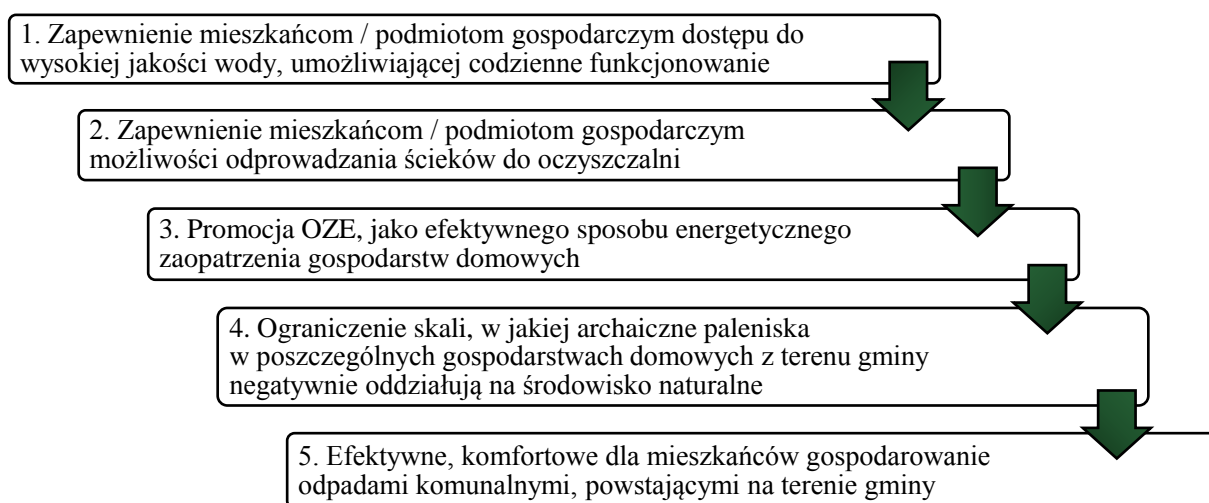
I. Zwiększenie popularności Gminy Jeleśnia jako atrakcyjnej turystycznie lokalizacji, zapewniającej warunki do wypoczynku i rekreacji

II. Efektywne wykorzystanie potencjału przyrodniczo krajobrazowego gminy do jej rozwoju jako obszaru atrakcyjnego turystycznie

III. Ochrona środowiska naturalnego i walorów Gminy wraz z tworzeniem korzystnych warunków zamieszkiwania na jej terenie

6. Efektywna ochrona przyrody na terenie gminy z uwzględnieniem bioróżnorodności

7. Zapewnienie na terenie gminy warunków, sprzyjających ograniczeniu skali wykorzystania tradycyjnych indywidualnych środków transportu – pojazdów samochodowych.

IV. Wysokiej jakości, funkcjonalna i dostępna infrastruktura, zapewniająca mieszkańcom

1. Odpowiadająca potrzebom mieszkańców oraz przyjezdnych wysoka dostępność komunikacyjna gminy

2. Wysoki poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym

3. Wysokiej jakości infrastruktura sprzyjająca codziennej aktywności fizycznej

4. Wysokiej jakości, dostępna infrastruktura usług społecznych

5. Zwiększenie dostępności usług publicznych Urzędu Gminy

oczekiwany poziom codziennego życia

V. Efektywne i adekwatne reagowanie w sytuacjach kryzysowych / wyjątkowych

VI. Aktywna integracja społeczno – ekonomiczna mieszkańców

Zadania

Wykaz zadań inwestycyjnych

Poniżej zamieszczono wykaz inwestycji, które są dla Gminy Jeleśnia kluczowe zarówno z punktu widzenia zdiagnozowanej sytuacji na jej obszarze, zakresu przedsięwzięć

VI.1 Wysoka jakość edukacji dzieci i młodzieży w sytuacjach szczególnych

VI.2 Ochrona, kultywowanie i upowszechnianie niematerialnych elementów lokalnej spuścizny kulturowej,

wykorzystywania w warunkach wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych

zagrożenia VI.3 Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego

3 w VI.4 Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, zależnych, w tym ich rodzin i osób, sprawujących nad nimi opiekę

VI.5 Wsparcie mieszkańców w procesie uzyskiwania nowych kwalifikacji, aktualizacji kwalifikacji dotychczas uzyskanych, uzyskiwania nowych umiejętności.

dotychczas zrealizowanych przez samorząd, a także celów strategicznych, stawianych sobie przyszłościowo przez Gminę. Inwestycje te podzielono z punktu widzenia ich charakterystyki i zakresu rzeczowego na: projekty w obszarze infrastruktury komunikacyjnej, infrastruktury okolicy turystycznej / aktywnych form turystyki, ochrony środowiska, infrastruktury społecznej. Wyszczególniono je w ramach zamieszczonej poniżej tabeli.

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji oraz planowane źródła finansowania
I.	Inwestycje w obszarze infrastruktury komunikacyjnej	
1.	Remont / przebudowa / korekta parametrów dróg lokalnych w poszczególnych sołectwach Gminy Jeleśnia	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
2.	Dokończenie procesu modernizacji przystanków, rozlokowanych na terenie Gminy, w stylu regionalnym stylu góralskim	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
3.	Wyposażenie przystanków, znajdujących się na terenie Gminy w elementy systemu Dynamicznej Informacji Pasażerskiej (wyświetlacze, możliwość pobrania informacji online o kursach)	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
4.	Budowa parkingu centrum przesiadkowego typu park & ride w Sopotni Wielkiej	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
5.	Zwiększenie bezpieczeństwa zapewnianego przez istniejące przejścia dla pieszych – oświetlenie, korzystniejsze oznakowanie, budowa azylów dla pieszych, wysp separujących ruch	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy

6.	Budowa chodników wzdłuż najbardziej ruchliwych dróg na terenie gminy w celu zwiększenia zarówno bezpieczeństwa, jak i komfortu poruszania się	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
II.	Inwestycje w obszarze infrastruktury okołoturystycznej / aktywnych form turystyki	
7.	Prace remontowe w obrębie istniejącej sieci ścieżek rowerowych	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
8.	Połączenie lokalnej sieci ścieżek rowerowych z siecią ścieżek słowackich	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
9.	Skomunikowanie gminy ciągiem ścieżek pieszo- rowerowych, w tym połączenie Jeleśni dolnej z Jeleśnią Górną (utworzenie ścieżki edukacji ekologicznej)	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
10.	Budowa wieży widokowej w Korbielowie – nowego obiektu infrastruktury okołoturystycznej	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
11.	Budowa nowych, rozbudowa / modernizacja istniejących obiektów infrastruktury aktywnych form turystyki w obrębie masywu Pilska	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
12.	Rozbudowa skateparku w Jeleśni (dodatkowe obiekty, urządzenia, wyposażenie, oświetlenie, etc.)	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
13.	Zagospodarowanie obiektów dawnego przejścia granicznego w Korbielowie na Centrum Obsługi Turystów	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
14.	Budowa plaży / strefy odpoczynku w Jeleśni, na terenie należącym	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz

	do Gminy	środków własnych Gminy
15.	Podwyższenie standardu i zwiększenie funkcjonalności boiska do piłki nożnej w Korbielowie (w tym zakup wyposażenia, oświetlenie, zapewnienie lepszego dojazdu oraz możliwości parkowania pojazdów)	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
16.	Budowa kortu tenisowego obok Szkoły Podstawowej w Korbielowie	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
17.	Przebudowa rynku w Jeleśni, celem uzyskania atrakcyjnego dla mieszkańców i turystów obszaru	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
18.	Zagospodarowanie terenu wokół wodospadu w Sopotni Wielkiej z myślą o bezpieczeństwie oraz wypoczynku turystów	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
19.	Podwyższenie walorów i funkcjonalności przestrzeni publicznej w Korbielowie – plaża, atrakcje wodne, plac przy wodospadzie	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
20.	Zapewnienie dostępu do zabytkowych obiektów militarnych z terenu gminy szlakiem pieszo – rowerowym	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
21.	Efektywna promocja istniejących na terenie gminy tras biegowych i ścieżek rowerowych – tradycyjne mapy, aplikacje na smartfony, film promocyjny, inne materiały promocyjne	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
22.	Tworzenie na terenie gminy nowych tras: biegowych, narciarskich, trasy kuliżkowej, a także związanej z trasami	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy

	infrastruktury – wyciągów krzeselkowych, narciarskich, całorocznych torów saneczkowych	
23.	Realizacja prac w obrębie istniejących szlaków turystycznych na terenie gminy (szlak na Pilsko, Rysiankę, Hałę Lipowską, Babią Górę) – oznakowanie, promocja, parkingi, miejsca wypoczynku turystów, miejsca widokowe), z uwzględnieniem infrastruktury zapewniającej uporządkowanie ruchu turystycznego w miejscach docelowych szlaków (np. szczyt Pilska)	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
24.	Budowa miejsc odpoczynku dla turystów, rozlokowanych przy głównych ścieżkach rowerowych, szlakach turystycznych, przebiegających przez teren Gminy	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
25.	Utworzenie oraz promocja i dystrybucja gminnej aplikacji, obejmującej wszystkie atrakcje turystyczne z terenu Gminy, infrastrukturę noclegową, gastronomiczną, usługową i pozostałą okołoturystyczną	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
26.	Poszukiwanie i rozpoznawanie zasobów wód termalnych i leczniczych w Korbielowie, celem ewentualnego ich wykorzystania w celach związanych z obsługą ruchu turystycznego	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy

III.	Inwestycje w obszarze ochrony środowiska	
27.	Realizacja programu termomodernizacji gospodarstw domowych z terenu gminy pod kątem likwidacji przestarzałych palenisk, instalacji nowych, ekologicznych źródeł ciepła (w tym OZE) oraz przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
28.	Budowa nowych odcinków gminnej sieci kanalizacyjnej sanitarnej i sieci wodociągowej na terenie całej gminy	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
29.	Remont infrastruktury wodociągowej istniejącej na terenie Gminy, przede wszystkim sieci wodociągowej na terenie Sopotni Wielkiej i Sopotni Małej na terenie całej gminy	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
30.	Przebudowa / modernizacja / optymalizacja funkcjonowania stacji uzdatniania wody na terenie Gminy – przede wszystkim stacji Sopotnia Wielka oraz stacji Gaika	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
31.	Promocja odnawialnych źródeł energii jako alternatywy dla archaicznych form energetycznego zaopatrywania obiektów (przede wszystkim gospodarstw domowych)	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
32.	Rozbudowa istniejącego w Jeleśni Punktu Selekttywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (zadaszenie części placu, budowa nowych boksów do gospodarki odpadami)	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
33.	Wyposażenie Punktu Selekttywnej	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie

	Zbiórki Odpadów Komunalnych w Jeleśni w sprzęt i urządzenia niezbędne do efektywnej gospodarki odpadami (ładowarka teleskopowa, kontenery do gospodarki odpadami)	z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
34.	Wdrożenie efektywnego systemu zbiórki odpadów komunalnych z istniejących na terenie gminy terenów charakteryzujących się zabudową rozproszoną / rozlokowaną na terenach trudno dostępnych	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
35.	Zakup pojazdów do transportu odpadów komunalnych, przystosowanych do eksploatacji na obszarze Gminy	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
36.	Smart village IDSC na terenie Sopotni Wielkiej – wykorzystanie technologii i innowacji do poprawy warunków życia na wsi, w ramach zrównoważonego rozwoju terenów wiejskich	
IV.	Inwestycje w obszarze infrastruktury społecznej	
37.	Budowa żłobka lub remont / adaptacja istniejącego obiektu pod potrzeby z tego zakresu	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
38.	Budowa domu opieki nad osobami zależnymi / adaptacja bądź zagospodarowania istniejącego obiektu pod potrzeby z tego zakresu	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
39.	Budowa boiska do siatkówki i koszykówki w Jeleśni, budowa nowego obiektu sportowego – boiska ze sztuczną nawierzchnią	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy

40.	Budowa nowego obiektu / adaptacja jednego z obiektów istniejących na terenie gminy z myślą o jego zagospodarowaniu jako gminnego zasobu mieszkań komunalnych dla mieszkańców, będących w szczególnie trudnej sytuacji	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
41.	Wykonanie oświetlenia i ogrodzenia w obrębie istniejących obiektów sportowych na terenie Gminy	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
42.	Rozwój działalności gminnej siłowni w Korbielowie, w tym powiększenie, wyposażenie w dodatkowy sprzęt / urządzenia, a także prowadzenie działań „miękkich”, włączających mieszkańców w szeroko pojętą aktywność fizyczną	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
43.	Eliminacja barier architektonicznych w istniejących obiektach użyteczności publicznej na terenie Gminy (zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji)	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
44.	Rozwój usług publicznych, świadczonych przez Urząd Gminy w formie elektronicznej (rozszerzenie zakresu, podwyższenie stopnia dojrzałości, rozszerzenie dostępu z punktu widzenia mieszkańców i przedsiębiorców)	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
45.	Remont / modernizacja / przebudowa / rozbudowa budynku Ośrodka Zdrowia w Sopotni Wielkiej	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
46.	Remont / modernizacja / przebudowa	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie

	/ rozbudowa siedziby Gminnego Ośrodka Kultury, wraz z wyposażeniem w sprzęt niezbędny do działalności i prowadzenia imprez oraz elementy wyposażenia (oświetlenie, nagłośnienie, mobilna scena)	z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
47.	Remont konserwatorski oraz adaptacja na cele działalności kulturalnej budynku dawnej organistówki przy kościele w Jeleśni	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy

Wykaz zadań „miękkich”

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji oraz planowane źródła finansowania
1.	Oferta dodatkowych zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
2.	Inicjatywy spędzania wolnego czasu dla mieszkańców	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
3.	Oferta usług opiekuńczych dla osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
4.	Współpraca transgraniczna w zakresie promocji walorów obszarów przygranicznych oraz wartości kulturalnych	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
5.	Organizacja szkoleń i kursów dla mieszkańców, w tym działania aktywizacyjne dla osób poszukujących pracy	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
6.	Integracja społeczna osób	W perspektywie do 2030 roku, finansowanie

	zagrożonych wykluczeniem społecznym	z udziałem środków zewnętrznych oraz środków własnych Gminy
--	-------------------------------------	---

Efekty realizacji strategii

W konsekwencji realizacji celów Strategii Rozwoju Gminy Jeleśnia zostaną osiągnięte następujące efekty:

1. W zakresie celu strategicznego nr 1 „Zwiększenie popularności Gminy Jeleśnia, jako atrakcyjnej turystycznie lokalizacji, zapewniającej warunki do wypoczynku i rekreacji”:

- Dostęp do podstawowych informacji o atrakcjach turystycznych Gminy,
- Stworzenie i wypromowanie nowych produktów turystycznych Gminy,
- Trwała współpraca z instytucjami wspierającymi rozwój turystyczny Gminy.

2. W zakresie celu strategicznego nr 2 „Efektywne wykorzystanie potencjału przyrodniczo krajobrazowego gminy do jej rozwoju jako obszaru atrakcyjnego turystycznie”:

- Podniesienie atrakcyjności turystycznej Gminy Jeleśnia, opartej na lokalnych potencjałach,
- Powstanie nowych atrakcji turystycznych na terenie Gminy,
- Zachowanie i rozwój już funkcjonujących obiektów turystycznych i rekreacyjnych.

3. W zakresie celu strategicznego nr 3 „Ochrona środowiska naturalnego i walorów Gminy wraz z tworzeniem korzystnych warunków zamieszkiwania na jej terenie”:

- Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez poprawę jakości środowiska, w tym przede wszystkim powietrza,
- Zachowanie terenów cennych przyrodniczo,
- Ograniczenie zjawiska „Light pollution” na terenie Sopotni Wielkiej i rozszerzenie koncepcji ochrony Ciemnego Nieba na teren pozostałych sołectw,
- Uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa,
- Zwiększenie liczby gospodarstw domowych wprowadzających rozwiązania OZE.

4. W zakresie celu strategicznego nr 4 „Wysokiej jakości, funkcjonalna i dostępna infrastruktura, zapewniająca mieszkańcom oczekiwany poziom codziennego życia”:

- Poprawa dostępności komunikacyjnej,
- Poprawiony stan techniczny i parametry dróg,
- Zwiększone bezpieczeństwo ruchu,
- Zwiększona dostępność miejsc parkingowych o odpowiednich parametrach technicznych na terenie gminy,
- Rozszerzanie opieki nad dziećmi do lat trzech,
- Rozszerzanie oferty sportowej w Gminie,
- Rozszerzanie oferty rekreacyjnej w Gminie,
- Utworzenie sieci gazowej,
- Zwiększona atrakcyjność i funkcjonalność przestrzeni publicznej.

5. W zakresie celu strategicznego nr 5 „Efektywne i adekwatne reagowanie w sytuacjach kryzysowych / wyjątkowych”:

- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Jeleśnia w sytuacjach kryzysowych,
- Zwiększanie umiejętności reagowania mieszkańców, podmiotów, instytucji oraz administracji samorządowej w stanach zagrożenia.

6. W zakresie celu strategicznego nr 6 „Aktywna integracja społeczno – ekonomiczna mieszkańców”:

- Zwiększenie społecznej świadomości i tożsamości lokalnej, a co za tym idzie oddolnych inicjatyw społecznych,
- Wzrost poziomu kompetencji i wykształcenia mieszkańców,
- Wzrost uczestnictwa mieszkańców w wydarzeniach i imprezach kulturalnych,
- Rozszerzanie opieki nad osobami starszymi, niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi.

Zgodność z dokumentami strategicznymi

Niniejsze opracowanie jest zgodne z dokumentami wyższego rzędu i innymi równoległymi (niektóre z nich na czas opracowywania strategii stanowią projekty dokumentów). Wśród najważniejszych wymienić należy:

1. Projekt Umowy Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce

Strategia Rozwoju Gminy Jeleśnia na lata 2022-2030 jest zgodna w wielu elementach z Projektem Umowy Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce.

Umowa Partnerstwa określa strategię interwencji funduszy europejskich w ramach polityk unijnych: polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2021-2027. W latach 2021-2027 Polska będzie realizować działania w ramach wszystkich pięciu celów polityki spójności oraz celu dodatkowego umożliwiającego obywatelom i regionom łagodzenie społecznych, gospodarczych i środowiskowo-przestrzennych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.

W zakresie konkretnych celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Jeleśnia, można wymienić powiązanie z następującymi celami polityki, o których mowa z Umowie Partnerstwa:

- ✓ Cel 1.1 „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej, inteligentnej transformacji gospodarczej”,
- ✓ Cel 1.2 „Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa”,
- ✓ Cel 1.3 „Lepiej połączona Europa”,
- ✓ Cel 1.4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym”,
- ✓ Cel 1.5 „Europa bliżej obywateli”,
- ✓ Cel 1.6 „Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu”.

2. Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności to program, który składa się z 54 inwestycji i 48 reform. Ma za zadania wzmocnić polską gospodarkę oraz sprawić, że będzie ona łatwiej znosić wszelkie kryzysy. KPO wpisuje się w zalecenia Rady UE dla Polski oraz Krajowy Program Reform. Obejmuje reformy i inwestycje, które rozpoczęły się po 1 lutym 2020 r. i zakończą do 31 sierpnia 2026 r. Zgodność Strategii Gminy Jeleśnia z KPO odnosi się do następujących obszarów wsparcia:

- Odporność i konkurencyjność gospodarki,
- Zielona energia i zmniejszenie energochłonności,
- Transformacja cyfrowa,
- Zielona, inteligentna mobilność.

3. *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030*

Kolejnym dokumentem strategicznym decydującym o kierunkach rozwoju kraju, jest Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Opracowanie to uściśla cele, które będą wspierane przez Państwo Polskie w zakresie rozwoju regionalnego. **Strategia Rozwoju Gminy Jeleśnia na lata 2022-2030** stanowi wypełnienie zapisów w/w strategii w zakresie Celu Strategicznego tj. **„Efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”**.

Założenia SRGJ obejmują szereg celów długoterminowych dotyczących rozwoju obszaru Gminy i zaspokojenia potrzeb mieszkańców przy wykorzystaniu jej wszystkich potencjałów. Szczegółowe cele SRGJ odnoszą się do następujących celów KSRR 2030:

- Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

W zakresie kierunków interwencji o których mowa w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, wymienić należy najistotniejsze z punktu widzenia zgodności ze Strategią Gminy:

- *1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska*

- *1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych*
- *1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów*
- *2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego*
 - 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym*
 - 2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach*
- *Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem*
- *Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym*
- *Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych*

4. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Strategia Rozwoju Województwa „Śląskie 2030” koncentruje działania na czterech celach strategicznych, dla których sformułowano cele operacyjne w perspektywie do roku 2030. Dokument strategiczny opracowywany przez Gminę Jeleśnia, w swoich założeniach wpisuje się w poniższe kierunki:

- CEL STRATEGICZNY A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej - transformacji gospodarczej
 - Cel operacyjny: A.1. Konkurencyjna gospodarka
 - Cel operacyjny: A.2. Innowacyjna gospodarka
- CEL STRATEGICZNY B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca
 - Cel operacyjny: B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych
 - Cel operacyjny: B.2. Aktywny mieszkaniec
 - Cel operacyjny: B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki
- CEL STRATEGICZNY C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni
 - Cel operacyjny: C.1. Wysoka jakość środowiska

- Cel operacyjny: C.2. Efektywna infrastruktura
- Cel operacyjny: C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu

- CEL STRATEGICZNY D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym
- Cel operacyjny: D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny
- Cel operacyjny: D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu
- Cel operacyjny: D.3. Nowoczesna administracja publiczna

5. *Projekt programu "Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027"*

Zgodnie z najnowszą wersją programu, Województwo Śląskie będzie dystrybuować środki europejskie w ramach 8 priorytetów:

- Inteligentne Śląskie
- Ekologiczne Śląskie
- Mobilne Śląskie
- Lepiej połączone Śląskie
- Społeczne Śląskie
- Śląskie dla mieszkańca
- Śląskie bliżej obywateli
- Śląskie w transformacji

Gmina jako przyszły Beneficjent, w swoich założeniach i planowanych zadaniach wpisuje się we wszystkie obszary wymienione w w/w dokumencie. W ramach wymienionych priorytetów, Strategia jest zgodna z następującymi celami szczegółowymi:

- Cel szczegółowy RSO1.2 Czerpania korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych
- Cel szczegółowy RSO2.1 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych
- Cel szczegółowy RSO2.2 Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju
- Cel szczegółowy RSO2.5 Wspierania dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej

- Cel szczegółowy RSO2.7 Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczenie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia
- Cel szczegółowy ESO4.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej.
- Cel szczegółowy ESO4.6 Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
- Cel szczegółowy ESO4.8 Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji.
- Cel szczegółowy ESO4.11 Zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.
- Cel szczegółowy ESO4.12 Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.
- Cel szczegółowy ESO4.3 Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne.
- Cel szczegółowy RSO4.6 Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.

- Cel szczegółowy RSO5.2 Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.

6. Projekt Strategii Rozwoju Powiatu Żywieckiego 2030+

Strategia Rozwoju Gminy Jeleśnia na lata 2022 - 2030 jest spójna z wszystkim dziewięcioma głównymi priorytetami, założonymi w Projekcie Strategii dla Powiatu żywieckiego, a także celami operacyjnymi tj.:

- Priorytet 1. Turystyka
 - Cel operacyjny 1. Efektywne wykorzystanie identyfikowanych potencjałów turystycznych
- Priorytet 2. Rozwój gospodarczy i rynek pracy
 - Cel operacyjny 2. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu żywieckiego
- Priorytet 3. Infrastruktura drogowa
 - Cel operacyjny 3. Poprawa standardu infrastruktury publicznej
- Priorytet 4. Środowisko naturalne
 - Cel operacyjny 4. Poprawianie stanu środowiska naturalnego i adaptowanie go do zachodzących zmian klimatycznych w kontekście posiadanych potencjałów turystycznych
- Priorytet 5. Transport publiczny
 - Cel operacyjny 5. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu żywieckiego
- Priorytet 6. Edukacja
 - Cel operacyjny 6. Wzmocnienie sektora edukacji jako kluczowego segmentu usług ponadlokalnych świadczonych przez powiat żywiecki
- Priorytet 7. Usługi społeczne i zdrowotne

- Cel operacyjny 7. Integracja i podniesienie jakości systemu polityk społecznych

- Priorytet 8. Dziedzictwo Żywiecczyzny
- Cel operacyjny 8. Wzmacnianie tożsamości lokalnej w oparciu o kulturę oraz aktywność organizacji pozarządowych

- Priorytet 9. Zarządzanie
- Cel operacyjny 9. Wzmocnienie instytucjonalne powiatu żywieckiego

Procedury uaktualniania strategii

Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Jeleśnia do roku 2030 polegać będzie zasadniczo na:

- Uzupełnianiu gminnej bazy danych, dotyczących zmian sytuacji demograficznej, rynku pracy, osób bezrobotnych, możliwości edukacji, źródeł finansowania rozwoju i promocji gminy, informacji o liczbie podmiotów gospodarczych, miejsc rekreacji i wypoczynku, potencjału turystycznego,
- Weryfikacji pod kątem aktualizacji realizowanych na bieżąco zadań, podejmowanych dla potrzeb rozwoju Gminy Jeleśnia, w zależności od pojawienia się nowych możliwości prawnych, organizacyjnych, ekonomicznych, służących realizacji Strategii oraz nowych źródeł finansowania zewnętrznego, krajowego i zagranicznego.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Jeleśnia do roku 2030 dokonywana będzie adekwatnie do identyfikowanych w tym zakresie potrzeb, na podstawie indywidualnie podejmowanych decyzji. Zapisy Strategii mogą być modyfikowane w trybie właściwym dla jej uchwalenia.

Monitoring i ewaluacja strategii

Monitoring i ewaluacja strategii polegają na okresowej ocenie stopnia realizacji działań zapisanych w tym dokumencie i wprowadzaniu modyfikacji, zgodnie ze zmieniającymi się warunkami zewnętrznymi i wewnętrznymi wpływającymi na rozwój Gminy.

Monitorowaniem wdrażania Strategii zajmować się będzie zespół, w którego skład wejdą: Wójt Gminy lub jego przedstawiciele, wskazani spośród pracowników Urzędu Gminy, Sekretarz Gminy oraz Przedstawiciele Rady Gminy Jeleśnia. Ocenie zespołu będą podlegać ilościowe i jakościowe informacje, dotyczące wdrażanych projektów i całej strategii. Monitoringowi podlegać będzie zgodność i kolejność realizacji zadań, wynikających ze strategii, terminowość realizacji projektów, ich jakość, źródła finansowania oraz przepływy środków pieniężnych. W przypadku pojawienia się problemów przy realizacji zadań podjęte zostaną działania w celu ich wyeliminowania.

Po realizacji Strategii dokona zostanie jej ewaluacja oraz sporządzony zostanie na tę okoliczność raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania pod kątem realizacji zamierzonych celów, połączony z rachunkiem ekonomicznym, porównującym poniesione nakłady na rozwój z końcowymi wynikami ekonomicznymi. Wnioski zawarte w raporcie posłużą także do ustalenia problemów, wynikających z realizacji strategii i ustalenia warunków wyjściowych do opracowania Strategii Rozwoju Gminy na lata następne.

Harmonogram realizacji strategii

W ramach poniższej tabeli zestawiono kluczowe etapy, związane z wdrożeniem Strategii Rozwoju Gminy Jeleśnia do roku 2030, wraz z wyszczególnieniem ich ram czasowych.

Tabela 15: Harmonogram Realizacji Strategii

Lp.	Zadanie	Termin	Odpowiedzialny za realizację
1.	Opracowanie „Strategii Rozwoju Gminy Jeleśnia do roku 2030”	Luty 2022 r. – Czerwiec 2022 r.	Wykonawca wybrany przez Gminę
2.	Przyjęcie „Strategii Rozwoju Gminy Jeleśnia do roku 2030”	IV kwartał 2022 r.	Rada Gminy Jeleśnia
3.	Powołanie Zespołu Monitorującego przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Jeleśnia do roku 2030	IV kwartał 2022 r.	Wójt Gminy
4.	Realizacja zadań objętych Strategią	2022 – 2030 r.	Wójt Gminy
5.	Dokonywanie okresowych analiz i uaktualnienie Strategii.	Wg potrzeb	Wójt Gminy Sekretarz Gminy
6.	Opracowanie końcowego raportu oceniającego realizację Strategii ze względu na osiągnięte cele i zrealizowane zadania. Porównanie wielkości nakładów na realizację Strategii z uzyskanymi efektami.	IV kwartał 2030 r.	Zespół, któremu Wójt Gminy zleci to zadanie
7.	Przyjęcie raportu z realizacji Strategii i określenie warunków wyjściowych do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Jeleśnia na lata następne	Grudzień 2030 r.	Rada Gminy Jeleśnia